

İNCE MEMED I (1955)

YAŞAR KEMAL (1923 – 2015)

Genel Bakış

Ezilen halkın hakkını gözeten ve zalimlere karşı mücadele eden asi eşkıya tiplmeleri, bütün ulusların edebiyatlarında yer almaktadır. Anadolu halkının sözlü geleneğinde de zalim yöneticilere karşı başkaldırmayı ve adaletsizliğe uğramış olan düşkün insanları korumayı salık veren birçok anlatıyla karşılaşmak mümkündür. Özellikle XX. yüzyıldan itibaren Türk aydınları, kendi tarihlerinde yer alan cesur kahramanların hikayelerini araştırmaya koyulmuş ve onların öykülerini romanlar ve çeşitli yazınsal türlerden faydalanarak kaleme almışlardır. Ömer Seyfettin, Hüseyin Rahmi Gürpınar ve Yakup Kadri Karaosmanoğlu gibi yazarlar bunlardan bazılarıdır. Yaşar Kemal'in toplamda dört ciltten oluşan eseri bir nehir roman olma özelliği taşımaktadır. Yazarın söz konusu edilen eseri ilk olarak *Cumhuriyet* gazetesinde tefrika edildikten sonra aynı yıl içerisinde Çağlayan Yayınları'nda kitap olarak yayımlanmıştır. Bir eşkıya olan dayısının yaşam öyküsünden esinlenen Yaşar Kemal'in kurgulamış olduğu anlatı, doğup büyümüş olduğu Çukurova'da geçer. Cumhuriyet'in ilk yıllarındaki köylü halkının geleneklerine, yaşam biçimine ve toprak sorununa değinir. Ağalar tarafından acımasızca sömürülmüş olan halktan bazı kimseler kurtuluş için çözüm arar. *İnce Memed* bir bütün olarak yazarın *Çakırcalı Efe* ve *Köroğlu* adlı yapıtlarıyla içeriksel ve izleksel açılarından benzerlikler gösterir. *İnce Memed I* toplamda otuz yedi bölümden oluşmaktadır.

Özet

Dikenlidüzü'nün beş köyünden biri olan Değirmenoluk'ta yaşayan on bir yaşındaki Memed, çakırdikeni bulunan tarlalarda çalışmaktan ve Abdi Ağa'dan dayak yemekten bıktığı için Kesme Köyü'ne kaçar. Süleyman'ın yanında bir süre çobanlık yaptıktan sonra köyünün yakınlarında yaşayan Pancar Hösük'le karşılaşır ve Abdi Ağa Memed'i annesinin yanına geri getirir. Ağadan sürekli eziyet gören Memed on sekiz yaşına gelir. Sevdiği kız olan Hatçe'nin Abdi Ağa'nın yeğeniyle nişanlandığını öğrenince Hatçe'yi kaçıtır. Abdi Ağa Topal Ali aracılığıyla kaçakları bulur. Fakat Memed belindeki tabacayı çıkartıp onları vurur ve Süleyman'ın yanına sığınır. Süleyman Memed'i eşkıyalık yapan Deli Durdu'nun yanına götürür ve Memed bu sayede eşkıyalık konusunda kendisini yetiştirir. Deli Durdu'nun keyfi insan vurup insanları aşağılamasından bıkar. Memed ve Cabbar'a yardım etmiş olan Yörük ağasını soymak isteyen Deli Durdu'ya iki arkadaşı başkaldırır. Abdi Ağa'nın hayatta olduğunu ve onun Hatçe'yle Döne'ye neler yaptığını öğrenen Memed her yerde Abdi Ağa'yı aramaya başlar. Abdi Ağa'nın iftiralari nedeniyle hapse atılmış olan Hatçe, Memed tarafından kurtarılır fakat bir takip sırasında yeni doğum yapmış olan Hatçe vurulur ve ölür. Artık tamamen intikam için yaşayan Memed Topal Ali sayesinde Abdi Ağa'nın yerini öğrenir ve onu öldürür.

Kişiler

İnce Memed Anlatının başkahramanı küçük yaşta babasını kaybetmiş ve dul annesiyle birlikte Değirmenoluk Köyü'nde yaşamaktadır. Abdi Ağa'nın tarlalarını ekip biçerek geçimlerini sağlarlar fakat Memed, ağanın zulmünden bir türlü kurtulamaz. Çakırdikenli tarlalarda çalışan ve Abdi Ağa'dan sürekli dayak yiyen Memed'in en çok istediği şey sevgilisi Hatçe'yle birlikte köyü terk etmektir. Hatçe'nin Abdi Ağa'nın yeğeniyle nişanlandığını öğrenen Memed sevgilisini kasabaya kaçırmak ister. Fakat izleri takip edilip yakalanınca Abdi Ağa'yı ve yeğenini vurur. Hapse girmek istemeyen Memed, Süleyman aracılığıyla Deli Durdu'nun çetesine katılır. Fakat Deli Durdu'nun da zulmüne katlanamayan Memed Cabbar'la birlikte ondan ayrılır ve kendi çetesini kurar. Memed Abdi Ağa'dan Hatçe'nin ve annesinin intikamını almak için yanıp tutuşur.

Abdi Ağa Dikenlidüzü'nde bulunan beş köyün ağası Abdi Ağa, hayli zalim ve sömürücü bir tiplmedir. Köylüleri ölesiye çalıştırıp onlara neredeyse hiçbir şey vermeyen, insanlara zulmeden, köylülere kul gözüyle bakan ve devletin önemli makamlarında çalışan memurlarla işbirliği yapan

olumsuz bir karakterdir. Köylüleri her açıdan sömürür ve istismar eder. Bunların başında da İnce Memed gelir. İnce Memed'in babasını öldürmüş ve kendisini de öldürmekten beter etmiş olan Abdi Ağa herkes tarafından nefret edilir. Yeğeninini öldürülmesi üzerine köylülere yalan ifadeler verdirip Hatçe'yi hapse attırır. Döne'ye de fırsat buldukça işkence eder. Anlatıda başkarakterin baş düşmanı olarak rol oynar.

Hatçe Değirmenoluk'ta yaşayan genç kız, küçük yaşlarından itibaren Memed'i tanımaktadır. Memed'in annesi Döne ona çorap örmek gibi birçok iş öğretmiş ve köydeki herkese ondan bahsederken "gelinim" diye hitap etmiştir. Hatçe'yle Memed çocukluklarından itibaren sevgililerdir. Bu durumu bütün köylüler de bilmektedir. Abdi Ağa yeğeni olan Veli'ye Hatçe'yi ister. Hatçe'nin ailesi korktuklarından dolayı onların evliliğini kabul eder. Bunun üzerine Memed Hatçe'yi kaçıtır. Abdi Ağa ve adamlarıyla girilen çatışmada Veli ölür. Olayın yaşandığı gün Abdi Ağa'nın yanında olan kişiler yalan ifade verip Hatçe'yi hapse attırırlar. Daha sonra Memed tarafından kurtarılsa da yeni doğum yapmış olan Hatçe girilen bir çatışmada vurularak ölür.

Döne İnce Memed'in annesi, eşi öldükten sonra yalnızca oğluyla ilgilenmiştir. Oğlu için birçok fedakarlık yapar ve eziyet görür. Abdi Ağa'nın gazabına uğrayan yegane anlatı kişisidir.

Deli Durdu Memed Abdi Ağa'yı öldürdükten sonra Süleyman, onu Deli Durdu'nun çetesine götürür. Memed onun yanında eşkıyalığı öğrenir. Fakat Deli Durdu soyguncu bir eşkıyadır.

Recep Çavuş Deli Durdu'nun çetesindeki bir fedai olan karakter, Durdu'nun eşkıyalık anlayışına karşı çıkar ve Memed'le birlik olarak ondan ayrılır. Ardından Memed'in çetesinde yer alır.

Cabbar Deli Durdu'nun çetesindeki bir fedai olan karakter, Durdu'nun eşkıyalık anlayışına karşı çıkar ve Memed'le birlik olarak ondan ayrılır. Ardından Memed'in çetesinde yer alır.

Yüzbaşı Faruk İnce Memed'i yakalamakla görevlendirilmiş olan komutandır. Memed'le girdiği bir çatışmada Hatçe'yi vurarak öldürür.

Asım Çavuş Deli Durdu çetesinin askerlerle girmiş olduğu bir çatışmada Memed, Asım Çavuş'u vurabilecekken onun hayatını bağışlar. Eserin sonunda Asım Çavuş da etrafı kuşatılmış olan Memed'in oğlunun doğduğunu ve onun bu yüzden teslim olduğunu görür. Asım Çavuş Memed'in kaçmasına izin verir.

Anlatıda önemli rolleri olan diğer karakterlerin isimleri şunlardır: Süleyman, Koca Ahmet, Topal Ali, Kalaycı, Ali Safa Bey, Kerimoğlu, Iraz, Hatçe'nin annesi, Hürü, Durmuş Ali, Pancar Hösük vd.

Öykü

Memed'in Kesme Köyüne Kaçması Anlatının başında Çukurova'nın coğrafi özellikleri masalsi ve gerçekçi bir üslupla anlatıcı tarafından anlatılır. Akdeniz'in kavurucu sıcağı ve Çukurova'nın verimli toprakları üzerinde durulur. Dikenlidüzü'nde beş tane köy vardır ve bu köylerin her biri Abdi Ağa'ya aittir. Değirmenoluk Köyü'nden olan İnce Memed her gün dikenlerle dolu bir arazi olan Çakırdiken'i'nde çalışmaktadır. Bir gün çalışma koşullarının ağırlığından ve Abdi Ağa'dan sürekli yediği dayaklar yüzünden Demirmenoluk'u terketmeye karar vermiştir. İnce Memed Çakırdüzü'nden hızla kaçmaya başlar. Gece vakitlerine doğru bir köye varır ve Süleyman adındaki yaşlı bir adamın evine sığınır. Süleyman onu evinde ağırlar ve sıcak yemek verir. Bu sırada İnce Memed köyünden neden kaçtığını ve nereye gitmek istediğini anlatır. İnce Memed Dursun adındaki bir tanıdığı'nın yanına gitmek istemektedir. Duyumlarına göre Dursun'un yaşadığı köyde çocuklar dövülmemektedir ve çalışma koşulları daha rahattır. İnce Memed maruz kaldığı işkenceden bıkmış olduğu için her şeyi geride bırakıp kaçmaya karar vermiştir. Fakat geride bıraktığı dul annesi için üzülmemektedir.

Memed'in Süleyman'ın Yanında Çalışması İnce Memed kendisi için hazırlanmış olan bir döşekte geceler. Süleyman ve eşi İnce Memed konusunda ne yapacaklarını konuşurlar. Süleyman, çocuğun köyünde çok fazla itilip kakıldığını ve istediği kadar kalabileceğini söyler. İnce Memed sabah erken saatte hışımla uyanır. Evin dışına çıktığında köyden kaçmış olduğunu hatırlar. Dışarıda Süleyman'ı gören Memed onu semer tamir ederken izler. Süleyman'a yapılacak bir iş olup olmadığını sorar. Süleyman onun köyü gezmesini ister. Memed köye gider ve köyde tanıştığı birkaç çocukla oyun oynar. Eve döndüğünde Süleyman'ın onun için yapmış olduğu çarıkları giyer. Memed ona kendisinin de çarik

dikebildiğini söyler. Memed Süleyman'a Abdi Ağa'dan neden kaçtığını anlatır. Süleyman dinlemiş olduğu hikayeden Memed'in babasını tanıdığını fark eder fakat ona bu konuda bir şey söylemez. Ertesi sabah erkenden kalkmış olan Memed keçileri gütmek için evden çıkar. Süleyman onun çalışkanlığına hayran kalmış ve başına gelmiş olan felaketlerden dolayı ona acımıştır.

Döne'nin Memed'i Araması Memed akşam olmasına rağmen eve dönmemiş ve gece yarısına doğru da dönmemesi üzerine annesi Döne iyice endişelenmeye başlamıştır. Zeynep Döne'ye Abdi Ağa'ya gidip Memed'i sormasını söyler. Döne Abdi Ağa'nın evinin önüne gelip ona seslenir. Abdi Ağa gelen kişinin Döne olduğunu anlayınca onu içeri alır. Döne Memed'in eve gelmemiş olduğunu söyler. Abdi Ağa Memed'e hakaretler eder ve hayvanlarının Çakırdiken'i'nde bırakılmış olmasına çok kızar. Abdi Ağa Dursun ve Ali'yi içeri çağırır. Onlara bir an evvel Çakırdiken'i'ne gidip hayvanlarını bulmalarını söyler. Döne onlarla gitmek ister fakat Dursun ona engel olup Memed'e bakacaklarını söyler. Dursun ve Ali Çakırdiken'i'nde gece vakti hiçbir şey göremezler. Ne hayvanları ne de Memed'i bulabilmişlerdir. Köye dönmekten korktukları için geceyi orada geçirmeye karar verirler. Sabah olduğunda suyun olduğu tarafa bakmayı akıl edeler. Hayvanları orada bulurlar lakin Memed hiçbir yerde yoktur. Döne onların geriye döndüklerini gördüğünde Memed'i sorar. Memed'i bulamadıklarını öğrendiğinde Döne sinir krizi geçirir ve hastalıktan yatağa düşer. Birçok kişinin Memed'in öldüğünü düşünmesi üzerine Döne de onu ölmüş olabileceği yerlerde arar. Su kenarlarına gider ve kartalların uçtuğu yerlere bakar. Bir süre sonra Dursun Döne'nin yanına gelir Memed'in hayatta olduğunu ve onun başka bir köye kaçmış olabileceğini düşündüğünü söyler. Dursun Döne'ye Memed'i canlı olarak mutlaka bulacağını söyler. Böylece talihsiz annenin yüreğine su serpilmiş olunur.

Abdi Ağa'nın Memed'i Geri Getirmesi Memed Süleyman'ın yanında çalışmaya başlayalı epey zaman geçmiştir. Son zamanlarda Memed hayli dalgın ve mutsuz görünmektedir. Keçileri gütmeye işinden geç saatlerde dönmeye başlamış ve ilk zamanlarda onların her rahatsızlığıyla ilgilenen Memed keçilere pek dikkat etmez olmuştur. Memed annesi Döne'yi iyice özlemiş ve onu merak etmiştir. Anne hasreti çeken Memed her geçen gün Kesme Köyü'nden Demiroluk Köyü'ne daha fazla yaklaşmaya başlamıştır. Bir gün bir tarlanın önünde keçilerle birlikte durur ve derin derin düşünmeye başlar. Keçilerin tarlaya dadanmış olduğunun farkında değildir. Tarlasındaki ekinleri biçen Pancar Hösük keçilerin ekinlere dadandığını fark ettiğinde onları kovalar. Çobanın hiçbir şey yapmadığını görünce onun yanına gider. Çobanın yanına yaklaşan Hösük karşısındaki kişinin Memed olduğunu görür. Birkaç gün sonra Hösük Döne'ye müjdeli haberi verir. Oğlunu nerede ve nasıl gördüğünü anlatır. Haber kısa sürede bütün köye yayılır. Haberi alan Abdi Ağa Hösük'ü yanına çağırır. Hösük ona Memed'le ilgili bildiği her şeyi anlatır. Atına binen Abdi Ağa kısa bir yolculuktan sonra Kesme Köyü'ne varır ve Süleyman'dan Memed'i ister. Memed'i alan Abdi Ağa onu Döne'ye teslim eder. Köy ahalisi onların evinin etrafında toplanır ve bu güzel haberi aralarında konuşurlar.

Abdi Ağa'nın Memed ile Döne'yi Cezalandırması Yeniden Abdi Ağa için çalışmaya başlamış olan Memed Çakırdiken'i'nde onun ekinlerini harmanlamaktadır. Çukurova'nın yaz sıcağı her yeri kavurmaktadır. Memed ve onunla birlikte çalışan hayvanlar terden sırlıklam olmuşlardır. Bir süre sonra Döne, oğluna yardım etmeye gelir. Uzun bir çalışmanın ardından harman tamamlanır. Akşama doğru Abdi Ağa ekinleri paylaşmak için kapatmalarıyla birlikte onların yanına gelir. Alışlagelmiş olan paylaşma üçde birdir. Fakat Abdi Ağa bu sefer ekinleri dörtte bir şeklinde paylaşır. Döne bu paylaşımın kışı geçiremeyeceklerini söyleyip Abdi Ağa'nın insaf etmesini ister. Lakin Abdi Ağa Memed'in kaçmasını affetmemiş ve onları bu şekilde cezalandırmaya karar vermiştir. Kış mevsimi geldikten bir süre sonra köydeki birçok kişinin erzağı biter. Herkes Abdi Ağa'nın kapısının önüne doluşup yardım ister. Abdi Ağa onları küçümser bir tutumla karşılayıp Döne hariç herkese yardım etmeyi kabul eder. Döne ile Memed'i bir türlü affetmemiştir. Memed'in babası İbrahim'in bir dostu olan Ali, Abdi Ağa'dan almış olduğu erzağı Döne'yle paylaşmaya karar verir. Döne'nin evine giden Ali onlara bir ekmek çıkını ve biraz un getirmiştir. Ancak Döne'ye getirilmiş olan yiyecekler kısa sürede tükenir. Bunun üzerine Döne, yeni doğmuş olan bir buzağıyı ekin karşılığında Abdi Ağa'ya satar.

Memed'in Koca Ahmet'le Tanışması Aradan yıllar geçmiş ve Abdi Ağa'nın Memed ile annesine etmiş olduğu zulüm hiç azalmamıştır. Memed gıdasızlıktan ve bakımsızlıktan incecik kalmıştır. Abdi Ağa'nın tarlalarını sürmeye ve onun için çalışmaya devam etmektedir. Memed on sekiz yaşına gelmiştir. Kaçakçılardan almış olduğu yeni kıyafetlerini giyip ve mendilini takıp köyde dolaşmaya başlamıştır. Hatçe'nin onu görmesi için özel bir çaba sarf etmiş ve kızla göz göze gelmişler. Hatçe Memed'e yapmış olduğu çorapları onun ayağında görünce mutlu olur. Memed Kel Ali'nin oğlu Mustafa'yla birlikte kasabaya gitmeye karar vermiştir. Anneleri ve babalarından izin aldıktan sonra geyik avına gitme bahanesiyle yola çıkarlar. Abdi Ağa kasabaya gidilmesini

yasaklamıştır. Yolculuk sırasında Mustafa'yla Memed yaşlı bir adama rastlarlar. Adam onlara köylerinin durumunu sorar. Abdi Ağa'yı tanıyan adam zamanında onun oldukça korkak birisi olduğunu ve zamanının eşkiyalarından Koca Ahmet'in ortalıktan kaybolması üzerine Abdi Ağa'nın böylesine güçlendiğini söyler. Yaşlı adam onlara Koca Ahmet'in ne kadar merhametli, cesur, yardımsever, yetenekli ve adil bir insan olduğunu anlatır. O hem herkesin korktuğu hem de herkesin sevdiği bir kahramandır. Koca Ahmet zamanında Abdi Ağa'nın karısını kaçırmış olan kişileri yakalayıp eşini geri getirmiştir. Memed, yaşlı adamın Koca Ahmet'le ilgili yaptığı betimlemelerin karşısındaki adamla birçok benzerlik gösterdiğini fark eder. Yaşlı adamın yanından ayrıldıklarında Memed onun Koca Ahmet olduğunu söyler. Mustafa'ysa aksini düşünmektedir. İki arkadaş en sonunda kasabaya varırlar ve yerlilere sorarak budukları bir hana girerler.

Memed'in Aydınlanması Hanın sahibi olan Hasan Onbaşı onları odalarına yerleştirir. Memed'le Mustafa yataklara uzandıklarında Hasan Onbaşı yeniden onların odasına gelir. Memed kasaba ağasının kim olduğunu sorar. Hasan Onbaşı kasabada yaşayan herkesin kendilerinin ağası olduklarını söyler. Memed onun ne demek istediğini anlayamaz. Hasan Onbaşı onun daha önce hiç köyden çıkmamış olduğunu anlar ve kasaba hayatını anlatmaya başlar. Kasabada ağaların olmadığını ve yalnızca zenginlerle fakirlerin olduğunu söyler. Maraş şehrinin buradan çok daha büyük olduğunu, dünyanın Değirmenoluk Köyü'nden ibaret olmadığını söyler. Memed o gece yastığa başını koyduğunda derin düşüncelere dalar. İlk defa içinde yaşadığı dünyaya daha geniş bir açıdan bakabilme fırsatı bulmuştur. İçinde yaşadığı köyün ve Abdi Ağa'nın ne kadar önemsiz olduğunu fark eder. Ertesi sabah uyanan iki arkadaş bir kebabçıda yemek yerler. Memed bir dükkandan has ipek satın alır. Bu ipek Hatçe içindir. İki arkadaş kasabanın ağasının olmamasına hala hayret etmektedirler. Akşam vakitlerine doğru ikili köye varırlar. Memed ilk olarak Hatçe'yi ziyaret eder. Gizlice buluşan sevgililer hasret giderir ve Memed ona gelecek planını anlatır. Hatçe'ye kasabadan ve Hasan Onbaşı'nın anlattıklarından bahseder. Kasabada ağanın olmadığını ve orada çok daha mutlu olabileceklerini söyler. Hatçe onunla kaçmak istemektedir fakat annesinden korkmaktadır. İkisi de Abdi Ağa'dan çekinmektedir. Memed onun on gün sonra hazır olmasını ister. Ardından Memed ile Hatçe'nin küçüklükleri üzerinde durulur. Birlikte oyunlar oynayarak büyümüşlerdir. Hatçe Döne'den çorap örmeyi öğrenmiş ve Döne ondan bahsederken herkese "gelinim" diye hitap etmiştir.

Abdi Ağa'nın Yeğeniyle Hatçe'nin Nişanlanması Hatçe'yle Memed'in ilişkisi on altı yaşlarındayken başlamıştır. O zamandan itibaren gizlice görüşürler ve bütün köy onların aşkını konuşup durmaktadır. Memed eve gelince annesi ona kasabanın nasıl olduğunu sorar. Fakat Memed henüz onunla konuşmaya hazır değildir. Derin düşüncelerle birlikte yatağa girer ve uyuyormuş gibi yapar. Şafak vakti Döne oğlunu sevinç içinde uyandırır ve Memed ona kasabayı anlatır. Oğlunu dinleyen Döne dinlemiş olduğu şeylerle mest olur. Memed asıl niyetini annesine bir süre durakladıktan sonra söyler. Hatçe'yi de alıp kasabaya kaçma planını anlatır. Fakat annesi evini ve köyünü bırakmak istememektedir. Aynı zamanda Abdi Ağa'nın yeğeniyle Hatçe'nin nişanlanacağını söyleyip o kızıdan vazgeçmesi gerektiğini söyler. Memed her şeyi göze almıştır. Ne yapıp edip Hatçe'yle kaçmayı kafasına koymuştur. Bir süre sonra Hatçe'yle Abdi Ağa'nın yeğeni nişanlanır. Köylüler Memed ile Hatçe'nin durumuna çok üzülürler. Köyde yayılan dedikodular Abdi Ağa'nın kulağına gidince Memed'i huzuruna çağırır. Abdi Ağa Memed'e hakaretler eder, onu nankörlükle suçlar ve Hatçe'nin evinin bile önünden geçmeyi ona yasaklar. Memed ona hiçbir şekilde cevap vermez. Abdi Ağa'yı öldürmemek için kendisini zor tutmuştur. Abdi Ağa'nın evinden çıktığında yere tükürür. Bu tükürük bir avuç kandır.

Memed'le Hatçe'nin Kaçması Memed bir ağacın altında derin düşüncelere dalmıştır. Hava yağmurludur ve neredeyse her yeri ıslanmıştır. Tedirginlik ve cesaretle birisini beklemektedir. Her korkuya kapıldığında belindeki silahı kontrol ederek cesaret bulur. Bir süre sonra hızlı adımlar atan birisi yanına gelir. Memed'in beklediği kişi Hatçe'dir. Hatçe bohçasını toplamış ve Memed'le kaçmaya karar vermiştir. İki sevgili yağmurlu havada kasabaya doğru ilerlerler. İkisi de çok üşüdükleri için bir ağacın altına sığınır. Uzun bir uğraşın ardından ateş yakmayı başarırlar ve ıslak kıyafetleri kuruturlar. Hatçe köylüler tarafından bulunmaktan korkmaktadır. Memed Hatçe'yi bileğinden tutarak yanına çeker. Kuru bir kayanın üzerine Hatçe'yi yatırır ve sevişmeye başlarlar. Hatçe artık bir kadın olmuştur.

Abdi Ağa'nın Kaçakların Peşine Düşmesi Ertesi günün şafağında Hatçe'nin annesi, kızını kontrol etmek için odasına girer. Hatçe'nin yatağı doludur. Fakat kızının uyanması gereken saatte uyanmadığını fark eden anne Hatçe'nin yatağına yeniden bakar. Annesi yorganı kaldırdığında yatakta yastıktan başka hiçbir şey görmez. Hatçe'nin dün gece kaçmış olduğunu anlar. Evin kapısının önüne çıkarak bütün köye feryat eder ve ağzına ne gelirse söyler. Hatçe'nin babası kızının kaçmış

olmasından gayet memnundur. Kızının sevdiği adamla evlenmesini istemiştir ve Abdi Ağa'nın yeğenini hiçbir zaman gözü tutmamıştır. Evin kapısının önünde istemsiz bir şekilde dövünen anneye baba, Abdi Ağa'ya gitmesini ve durumu anlatmasını söyler. Hatçe'nin annesi başına siyah bir örtü bağlayarak Abdi Ağa'ya gider. Anne hıçkırıklar içinde ağlayarak Abdi Ağa'ya durumu anlatır. Sinirden kendisini kaybeden ve büyük bir hakarete uğradığını düşünen ağa Memed'in evine gider. Ağanın yeğeni Döne'yi yerde sürükleyerek Abdi Ağa'nın yanına getirir. Ağa ve yeğeni Döne'yi yorulana kadar döverler. Fakat Döne onlara hiçbir şey söylemez. Ardından eski bir izci olan Topal Ali akıllarına gelir ve Abdi Ağa ondan kaçakların izini sürmesini ister. Topal Ali bu görevi hiç düşünmeden kabul eder. Zira hayatta övünmüş olduğu tek özelliği izciliğidir. Bütün köy onun ne kadar iyi bir izci olduğunu bilir ve kaçakların bulunacağından kimsenin şüphesi yoktur. Pancar Hösük Topal Ali'yi kimseye görünmeden kenara çeker. Ona ağayı ve adamları şaşırtmasını, izleri takip etmemesini söyler. Sevgililerin isteyerek kaçtığını ve Memed'in Abdi Ağa'nın eline düşmesiyle felakete uğrayacağını söyler. Pancar Hösük Topal Ali'ye sevgilileri yakalamaması için söyleyebileceği her şeyi söyler. Topal Ali de onları yakalamak istememektedir fakat izcilikteki ustalığının lekelenmesini de istememektedir. Bir süre kafası karışık bir şekilde gözünde iz aramış gibi yapar. Abdi Ağa onu her sıkıştırdığında izleri takip etmekten başka çaresi kalmaz.

Memed'in Abdi Ağa'yı ve Yeğenini Vurması

Topal Ali Hatçelerin evindeki dut ağacında bir iz bulur ormana doğru izi takip etmeye başlar. Kaçakların geçtiği yerleri teker teker bulur. En sonunda bir kayalıkta yakmış oldukları ateşin izini bulur ve toprak üzerinde Hatçe'nin bırakmış olduğu izleri gördüğünde ağaya iş işten geçtiğini söyler. Artık Memed ve Hatçe çok yakındadırlar. Topal Ali ve Abdi Ağa onları bir çalılıkta saklanırken bulur. İlk önce Hatçe yakalanır fakat Memed onlara direnir. Memed Hatçe'ye kimsenin ona dokunamayacağına söz verir. Aşıkların yakalandığını gören Topal Ali olduğu yere çöker ve bir daha bu işi yapmayacağını söyler. Memed belindeki tabancayı çıkarır. Soğukkanlılıkla gözünü bile kırpmadan Abdi Ağa'yla yeğenini vurur. Memed Hatçe'ye evine gitmesini, daha sonra onu geri gelip alacağını söyler.

Memed'in Deli Durdu'nun Çetesine Katılması

Abdi Ağa'yı ve yeğenini vurmuş olan Memed Kesme Köyü'ndeki Süleyman'a sığınır. Memed Süleyman'a yaşanan her şeyi olduğu gibi anlatır. Süleyman ona hak verir ve doğru olanı yaptığını söyler. Memed hükümete teslim olmayacağını söyleyince Süleyman da onu teslim etmeye niyetli olmadığını söyler. Süleyman'ın akrabalarından ve üzerinde hayli emeği olan Deli Durdu'nun eşkiya çetesine vardır. Süleyman onun nerede olduğunu öğrendikten sonra Memed'i ona götürmeye karar verir. Memed bir kaç gün çuvalların arasındaki yatakta geceler. Süleyman Deli Durdu'nun yerini öğrendikten sonra yola çıkarlar. Süleyman Memed'e nasıl eşkiyalık etmesi gerektiğini anlatır. Deli Durdu'ya ve adamlarına güvenmemesi gerektiğini söyler. Eşkiyalığın püf noktalarını öğrendikten sonra onların yanından ayrılıp kendi çetesini kurmasını salık verir. Çünkü Deli Durdu'yla adamları bozguncu ve soyguncudur. Süleyman Memed'in böyle bir eşkiya olmasını istemez. Birlikte uzunca yürüyen ikili en sonunda Deli Durdu'nun yanına varırlar. Süleyman Deli Durdu'nun eşkiyalık anlayışını ayıplar ve ona sataşır. Fakat Deli Durdu onun olumsuz söylemlerine karşılık vermez. Deli Durdu Süleyman'a hayli saygı duymaktadır. Süleyman Memed'i çeteye tanıştıtır. Abdi Ağa'yı öldürdüğü öğrenildiğinde ona hemen bir tüfek ve fes verilir. Sabahın ilk ışıklarıyla uyanan Memed kimsenin gözcülük yapmadığını fark eder. Bunun üzerine Memed görevi kendiliğinden üstlenir.

Memed'in İlk Eşkiyalık Tecrübesi

Memed'in ardından Süleyman da uyanır ve gitmek için hazırlanır. Deli Durdu onu çay içirmeden hiçbir yere göndermez. Süleyman çayını içtikten sonra dağdan aşağı iner. Onun inişini izleyen Memed'in gözleri dolar. Belki bir daha onu hiçbir zaman göremeyeceğini düşünür. Ardından mağaraya bir haberci gelir. Yoldan geçen bir grubun önü kesilecek ve soyulacaklardır. Asıl hedef olan gruptan önce eşeğin üzerinde köyüne doğru giden bir mevsimlik işçiye rastlanır. Durdu onun önünü kesip üzerindeki her şeyi alır. Son olarak donunu da vermesini ister. Adam çaresiz bir şekilde kendisinden istenenleri yapar ve yoluna devam eder. Durdu onun bu haliyle alay eder ve almış olduğu şeyleri geri verir. Ardından beklenen grup pusu kurulan yola varır. Grubun önü kesilir ve donlarına kadar her şeyleri alınır. Memed ilk eşkiyalık tecrübesinde görmüş olduğu şeylerden adeta tiksindir. Durdu'dan nefret eder.

Hayatta Kalan Abdi Ağa'nın Hatçe'yi Hapse Attırması

Yaralı bir vaziyette eve getirilmiş olan Abdi Ağa baygındır. Ayıldıktan sonra etrafındakilere Veli'nin durumunu sorar. Çevresindekilerin sessizliğinden Veli'nin öldüğünü anlar. Evdeki bütün kadınlar ağlayıp ağıtlar yakmaya başlar. Veli'nin babası oldukça üzgündür fakat Abdi Ağa'ya bakamaz. Memed kaçmayı başarmıştır fakat Hatçe diğerleri tarafından yakalanmıştır. Abdi Ağa bu habere çok sevinir ve o gün yanında olan herkesi

yanına çağırır. Onlara nasıl ifade vereceklerini anlatır ve Veli'yi Hatçe'nin vurduğunu söylemelerini ister. Onun bu isteğine yalnızca Topal Ali karşı çıkar. O hiçbir şey görmediğini ve ifade vermeyeceğini söyleyip öfkeyle evi terk eder. Abdi Ağa kısa bir süre şaşkınlık yaşadıkdan sonra ona köyü terk etmesini söyler. Abdi Ağa istediği gibi ifade verenlerden daha az hisse alacak ve şu anda kullandıkları hayvanları onlara verecektir. Savcı ve doktor Abdi Ağa'nın evine gelir. İlk olarak Hatçe'nin sorgusu yapılır. Hatçe olayları yaşadığı gibi anlatır. Diğerleriyse Veli'nin Hatçe tarafından vurulduğunu söyler ve Hatçe tutuklanır. Ertesi gün yargıç karşısına çıkan Hatçe suçsuz olduğunu söyler. Hakim ona inanmış olsa da suçlu olduğuna dair kanıtlar çok sağlamdır. Hatçe kadınlar kısmına yerleştirilir. Tek düşünebildiği Memed ve içine düşmüş olduğu yalnızlıktır. Birkaç gün sonra Hatçe'nin annesi kızını ziyarete gelir. Kızından gerçekleri öğrenir ve savcılığa dilekçe yazacağını söyler. Hatçe'nin annesi Arzuhalci Fahri'ye gidip kızının masum olduğuna dair bir dilekçe yazdırır. Dilekçeyi alan anne onu teslim edeceği yere gider. Dilekçeyi bırakacağı yere girdiğinde kızını alıp götürülenlerden birine rastlar. Anne ona kızını bırakması için yalvarır. Adam anneye adaletin yerini bulacağını söyleyip dilekçeyi bırakmasını ister. Anne kızını yeniden ziyaret eder. Dilekçeyi yazdığını ve yakında dilekçeyi bırakılacağını umduğunu söyler. Hatçe annesinden bir dahaki gelişinde Memed'den haber getirmesini ister. Anne kızına başlangıçta kız fakat onun ağladığını görünce kızına kıyamaz. Döne yemiş olduğu dayaktan ağır hastalanmış ve neredeyse ölüm döşeğindedir.

Memed İle Asım Çavuş'un İlk Yüzleşmesi İnce Memed ile Durdu'nun çetesi yapmış oldukları bir baskının ardından köylüler ve jandarmalar tarafından uzun süre takip edilmişlerdir. Günlerdir peşlerinde olan silahlı kişilerden kaçmaktan yorulmuş olan çete, Durdu'nun emriyle ormanda siperlenir. Durdu'nun çetesini yakalamakla görevlendirilmiş olan Asım Çavuş, yerel halkla birlikte eşkıyaların etrafını çevirir ve uzun süren bir çatışma başlar. Çetede her fedai yaralanır. Memed'in Asım Çavuş'u vurmak için eline defalarca fırsat geçmiştir. Fakat Memed ona hep uyarı ateşi yapmış ve Asım Çavuş'a adamlarını alıp gitmesini söylemiştir. Asım Çavuş kendisini vurmamış olan Memed'i çok merak eder. Durdu'nun bir tuzak kurduğundan şüphelenen jandarmalar onların etrafını sarmış olmalarına rağmen çemberi daraltmazlar. Memed sürekli olarak yaralı arkadaşlarına yardım eder. Çatışma anındaki soğukkanlılığıyla her arkadaşının saygısını kazanır. Durdu makineli tüfeği susturup kayalıklara kaçmak için usul usul ilerler. Makineli tüfeğe bomba atıp çatışma alanından kaçmayı başarırlar.

Durdu'nun Kerimoğlu'nu Soyması Uzun bir süre yürümüş olan çete üyeleri bir Yörük çadırıyla karşılaşırlar. Memed ile Cabbar ilaç ve yiyecek bulmak için çadıra giderler. Çadırın sahibi bölgenin en meşhur aşiretinin lideri olan Türkmen Kerimoğlu'dur. Kerimoğlu konuklarının her ihtiyacını giderir. Onlara yemek, kıyafet ve ilaç verir. İyi kalpliliğiyle Memed'in gönlünü kazanır. Memed ve Cabbar Kerimoğlu'nun verdiği yiyeceklerle birlikte arkadaşlarının yanına dönerler. Durdu'ya Kerimoğlu'nun misafirperverliğinden ve zenginliğinden bahsederler. Kerimoğlu'nun zenginliğini dinleyen Durdu derin düşüncelere dalar. O gece kimseyle konuşmaz. Ertesi sabah bütün ekibi toplayıp Yörük çadırına gelir. Kerimoğlu onları mutlulukla karşılar. Ancak Durdu'nun amacı Kerimoğlu'nu soymaktır. Kerimoğlu'nu soymaya daha önce hiçbir eşkıya cesaret edememiştir. Bundan dolayı Kerimoğlu korumasız gezmektedir. Durdu'nun adamlarından biri çadıra girip bütün değerli eşyaları alır. Kerimoğlu hiçbir zorluk çıkarmaz, elindeki her şeyi elleriyle teslim eder. Durdu son olarak onu donuna kadar soymak ister. Kerimoğlu'nun çıırılçıplak soyunmasını istemektedir. Bunu gururuna yediremeyen Kerimoğlu Durdu'ya karşı koyar. Memed görmüş olduğu manzaraya daha fazla katlanamayıp Durdu'ya tüfeğini doğrultur ve Kerimoğlu'nu rahat bırakmasını söyler. Memed'e Cabbar da katılır. Ardından Rasim Çavuş da onlara dahil olur. Aralarında ufak bir çatışma yaşanır. Memed tarafından vurulabileceğini anlayan Durdu oradan hemen uzaklaşır. Durdu Kerimoğlu'nu soyarak ölüm fermanını imzalamıştır. Memed kendisine epey yardımı dokunmuş olan Kerimoğlu'ndan özür diler. Durdu'nun bunu yapacağını tahmin etmemiştir. Kerimoğlu onların akşam yemeğine kalmalarını istemişse de Memed ve arkadaşları oradan ayrılırlar.

Memed'in Çete Kurması Hasan ve Ali adlı iki mevsimlik işçisi Çukurova'dan köylerine dönmektedir. Onların yolunu Memed ile adamları keser. Paralarının alınacağını düşünen işçiler onlara yalvarır. Memed onlardan hiçbir şey almaz. Durdu'nun yerini söyleyip oradan geçmemeleri gerektiğini ifade eder ve onları salıverir.

Iraz'ın oğlu Rıza'nın Öldürülmesi Iraz yirmili yaşlarındayken yeni doğan bebeğiyle birlikte dul kalmıştır. Kocası Hüseyin öldükten sonra onunla amcası evlenmek ister. Iraz Hüseyin'den sonra hiçbir erkekle evlenmeyeceğini söylemiş ve amcanın teklifini reddetmiştir. Bunun üzerine amca haksız bir şekilde Hüseyin'den Iraz'a kalan tarlalara el koyar. Iraz'a gün yüzü göstermez. Iraz oğluyla birlikte tek

başına kalır. Iraz zenginlerin evinde hizmetçilik ve tarlalarda ırgatlık yaparak geçimini sağlamaya başlar. Iraz'ın oğlu Rıza yirmi bir yaşına gelir. Rıza babasından kalmış olan toprakları amcasından geri almak için dava açar. Babasının tarlasında uzun yıllar ırgat olarak çalışmış olan Rıza hakkı olan tarlanın sahibi olur. Gece gündüz demeden planlar yapar ve tarlasıyla ilgilenir. Bir gün tarlada çalışan bir çocuk Rıza'yı yerde kanlar içinde yatarken bulur. Çocuk korku ve endişe içinde köye koşar ve herkesi durumdan haberdar eder. Oğlunun öldürülmüş olduğunu öğrenen Iraz cesedin yanına gider. Oğlunun amcaoğlu olan Ali tarafından öldürüldüğünü düşünerek jandarmaya ihbarda bulunur. Fakat Ali ifadesinde, o gün köyde olmadığını söylemiştir ve şahitleri de vardır. Bunun üzerine Ali elini kolunu sallayarak karakoldan çıkar.

Iraz'ın Hapse Düşmesi Ali'nin serbest bırakıldığını öğrenen Iraz eline aldığı bir baltayla onun evine gider ve kapıyı baltalamaya başlar. Ali evin arkasından dolanarak kadını yakalar ve onu dövmeye başlar. Köylüler Iraz'ı onun elinden alırlar. Akşam vakitlerinde Iraz Ali'nin evini ateşe verir. Evden sağ kurtulmayı başaran Ali karakola gidip şikayette bulunur. Iraz kendisine yöneltilen bütün suçlamaları kabul eder ve hapse atılır. Oğlunu öldürenlerin serbest bir şekilde dolaşıp kendisinin hapse atılmış olmasını bir türlü anlayamaz. Daha sonraki duruşmalarda yalan ifadeler vermeye başlayan Iraz, gerçek niyetini söylememesi gerektiğini öğrenmiştir. Hapse atılmış olduğu ilk günlerde Iraz, kimseyle konuşmaz ve olduğu yerde donakalmıştır. Hatçe onunla sürekli ilgilenir.

Iraz'la Hatçe'nin Dostluğu Birkaç gün sonra Hatçe'yle konuşmaya başlayan Iraz ona derdini anlatır. Hatçe'yle Iraz adeta anne-kız ilişkisi kurar. Hatçe de hapisaneye düşüş nedenini anlattığında ikili Memed için çorap örmeye başlar. Ördükleri çorapları satıp kazandıkları paraları Memed için biriktirirler. Zira bir gün onun da hapse düşeceğini ve paraya ihtiyacı olacağını düşünürler. Birkaç gün sonra Hatçe'nin annesi ziyarete gelir. Memed'in Durdu'nun yanında fedai olduğunu ve onun namlı bir eşkiyaya dönüştüğünü haber verir. Abdi Ağa Memed'le ilgili almış olduğu haberlerden korkmuş ve köyü terk etmiştir. Memed'in Durdu tarafından öldürüldüğü haberi etrafta dolaşmaktadır fakat kimse gerçekten ne olduğunu bilmemektedir. Bu haberi alan Hatçe yıkılır ve ağız bıçak açmaz. Iraz ona Memed'in yaşadığını, eşkiyaların öldürüldüğüne dair sürekli yalan haberlerin yayıldığını söyleyerek onu teskin etmeye çalışır.

Memed'in Döne'nin ve Hatçe'nin Başına Gelenleri Öğrenmesi Durdu tarafından aranan Memed ile arkadaşları birkaç gün dağlarda gezerler. Annesinin ve Hatçe'nin durumunu merak eden Memed'e Cabbar köye gitmeyi önerir. Memed ve çetesi akşam vakitlerinde Değirmenoluk'a doğru ilerler. Köyü diğer köylerden ayıran akarsuya gelirler ve bir değirmende dinlenirler. Değirmende bir süre dinlenen çete ilerlemeye devam eder ve köye varırlar. Durmuş Ali'nin evine gelen Memed ona seslenir. Durmuş Ali onun sesini tanır ve kapıyı açıp misafirleri içeri alır. Durmuş Ali boşboğazlık ederek Memed'in annesinin öldüğünü ve Hatçe'nin hapse atıldığını söyler. Durmuş Ali'nin eşi Hürü kocasına ağzından laf kaçırdığı için çok kızar. Memed böylesine haberler almayı beklememiştir. Nefret ve öfkeyle Abdi Ağa'nın evini basan Memed onu evde bulamaz. Recep Çavuş'a evdeki iki çocuğu dışarı çıkartıp onları öldürmeyi emreder. Recep Çavuş onları hemen yakalayıp dışarı çıkartır ve Memed'den emir bekler. Çocukların annesi onların bir suçunun olmadığını Abdi Ağa'ya istediğini yapabileceğini söyler. Memed'in öfkesi diner ve tüfeği ateşlemek üzere olan Recep Çavuş'un tüfeğini tekmeler. Memed evden kadınların dualarıyla ayrılır ve yeniden Durmuş Ali'nin evine gelir. Memed Durmuş Ali'den Topal Ali'yi bulup getirmesini ister. Topal Ali'ye Abdi Ağa'nın izini sürdürecektir. Durmuş Ali iki gün içinde onu alıp getirebileceğini söyler. Memed ve arkadaşları iki gün Durmuş Ali'nin ahırında saklanır. Hürü Rasim Çavuş'un yaralarıyla ilgilenir. İki günün ardından Durmuş Ali, Topal Ali'yi getirir. Topal Ali Memed'in onu öldürmesinden korkmaktadır. Memed onun dışarıda konuşur. Memed ondan Abdi Ağa'nın izini sürmesini ister. Topal Ali bu haberi duyunca sevinçten havalara uçar. Çünkü Abdi Ağa yüzünden Topal Ali köyü terk etmek zorunda kalmış ve herkesin nefret ettiği biri haline gelmiştir. Topal Ali Memed'e yardım etmeyi kabul eder. Topal Ali Memed'e Abdi Ağa'nın nerelerde saklanmış olabileceğini söyler ve yola koyulurlar. İlk önce Yüreğir ovasına gelirler ve Topal Ali onları Sarı Ümmet'in evinde saklayıp kendisi Abdi Ağa'nın evini gözetlemeye gider.

Topal Ali'nin Abdi Ağa'nın Yerini Bulması Kasabaya inmiş olan Topal Ali, bakkal dükkanı işleten Mustafa Efendi'ye uğrar. Abdi Ağa'yla ilgili bir malumatının olup olmadığını anlamaya çalışır. Mustafa Efendi Abdi Ağa'nın geçen gün sigara almak için uğradığını fakat kasabayı terk ettiğini söyler. Abdi Ağa Aktozlu Köyü'ndeki Muhtar Hüseyin'in evine sığınmıştır. Mustafa Efendi'nin verdiği bilgiyi teyit etmek isteyen Topal Ali Aktozlu Köyü'ne varır ve Muhtar Hüseyin'in evini ziyaret eder. Köyden haber getirdiğini söyleyerek Abdi Ağa'yla görüşür ve Memed'le işbirliği yaptığı anlaşılmasını diye yalandan bir hikaye uydurur. Abdi Ağa'nın yanından ayrılan Topal Ali Memed'in sakladığı Sarı Ümmet'in yanına geri

döner. Topal Ali Memed'e müjdeli haberi verir. Çete üyeleri derhal toparlanıp Aktozlu Köyü'ne doğru yola çıkarlar.

Memed ve Çetesinin Köyü Yakması Baskını Recep Çavuş yönetecektir. Memed ile Cabbar'a evi nasıl basacaklarını ve ardından nasıl kaçacaklarını anlatır. Gece vakitlerinde saklanmış oldukları yerden çıkan eşkıyalar Hüseyin'in evinin önüne gelir. Recep Çavuş içeridekilerden kapıyı açmalarını ister. Kapı açılır fakat Recep yarası yüzünden yavaş hareket eder ve kapı yüzüne kapatılır. Ardından amansız bir çatışma başlar. Evin içine giremeyen eşkıyalar evi yakmaya karar verirler. Recep Çavuş'un atmış olduğu bir bombayla ev saniyeler içinde alev alır ve alevler bütün köyü kaplar. Ev yanıp kül olmuştur fakat Abdi Ağa evden dışarı çıkmamıştır. Eşkıyalar onun öldüğünü düşünür ancak kaçmış olduğuna dair de ciddi şüpheleri vardır. Eşkıyalar kaçış için Anavarza'ya doğru yönelirler. Köydeki bütün evler yanmış ve jandarmalarla birlikte köylüler de eşkıyaların peşine düşmüştür. Köylülerin yanlış tarafa yönelmesi sonucunda eşkıyalar kurtulmayı başarır. Ancak yarasının ağırlaşması sonucunda Recep Çavuş hayatını kaybeder. Memed ile Cabbar onu gömüp yola devam ederler. Uzun bir kaçışın ardından kurtulmayı başarırlar.

Abdi Ağa'nın Ali Safa Bey'den Yardım İstemesi Yangından Hüseyin Ağa'nın büyük karısı sayesinde kurtulmayı başarmış olan Abdi Ağa, Çukurova'nın en zengin ağalarından olan Ali Safa Bey'e sığınır. Ali Safa Bey köylüleri birbirine düşürüp devlet memurlarına rüşvet vererek oldukça büyük bir toprağa sahip olmuştur. Hedeflerine ulaşmak için birçok insanı para karşılığında dağa çıkarmış ve Çukurova'da eşkıyalığı başlatmıştır. Eşkıyalar sayesinde Ali Safa Bey zenginliğine zenginlik katmıştır. Fakat eşkıyalar güçlenmeleriyle birlikte kendi başlarına buyruk hareket etmeye başlarlar. Ali Safa Bey bu durumdan rahatsız olduğu için Vayvay Köyü'nü ele geçirir geçirmez Ankara'daki dostlarıyla görüşüp Çukurova'da eşkıyalığı bitirmeye karar vermiştir. Abdi Ağa Ali Safa Bey'e kendisini gayet masum göstererek Memed'le olan musibetini anlatır. Memed'i bir canavar gibi gösterir ve ondan yardım ister. Ali Safa Bey İnce Memed'in yakalanması karşılığında Abdi Ağa'dan Vayvay Köyü'nün tapularının ele geçirilmesi konusunda yardım ister. Abdi Ağa elinden gelen her şeyi yapacağını söyler. Yakında Suriye'den cephaneye gelecek ve bu cephaneler eşkıyalara dağıtılıp köylülere karşı kullanılacaktır.

Memed ile Cabbar'ın Sarı Ümmet'ten Yardım İstemeleri Uzun bir yürüyüşün ardından Akçam'a varmış olan Memed ile Cabbar Sarı Ümmet'in evine doğru devam ederler. Memed bundan sonra köylünün haklarını korumak, onlara kendi topraklarını ve hayvanlarını vermek için mücadele etmeye karar verir. Bu düşüncesine çok sevinir. Cabbar da ona katılır. İlk olarak Değirmenoluk'u kurtarmaya karar verirler. Sarı Ümmet'in evine gelen ikili dağ eteğindeki kayalıklara saklanır. Ümmet bütün köyün silahlı adamlarla dolu olduğunu ve onları aradıklarını söyler. Ertesi sabah Memed ile Cabbar'ın saklandığı yere dönen Ümmet, onlara silahlı köylülerin ümidi kesip başka bir tarafa yöneldiklerini haber verir. Memed ile Cabbar bu habere çok sevinir. Memed gelecekle ilgili düşüncelerini Sarı Ümmet'e de anlatır. Sarı Ümmet onun için canını bile verebileceğini söyler.

Kalaycı'yla Memed'in Karşı Karşıya Gelmesi Bekir Efendi Karadut Köyü'nün en sevilen simalarından biridir. Okuma-yazma bilir ve köylülere istedikleri her konuda yardım eder. Ali Safa Bey Kalaycı çetesiyle anlaşıp düğünü sırasında Bekir'i vurdurur. Bekir ölmüş olmasına rağmen Karadut köylüsü Ali Safa Bey'e toprak vermemek hususunda direnir. Çünkü artık güvendikleri bir eşkıya, İnce Memed, vardır. Ali Safa Bey Kalaycı çetesini İnce Memed'i bulmaları için görevlendirilir. Kalaycı Horali'yi yanına çağırır. Memed ile Horali Durdu'nun çetesinde beraber bulunmuşlardır. Horali Kalaycı'ya Memed'in ne kadar iyi nişancı olduğunu anlatır. Horali Memed'in yakalanması görevinde başrol oynayacaktır.

Memed'in Abdi Ağa'nın Hayatta Olduğunu Öğrenmesi Memed ile Cabbar Değirmenoluk Köyü'ne dönmüş ve Durmuş Ali'nin evine gelmişlerdir. Memed Durmuş Ali'ye köyle ilgili gelecek planlarını anlatır. Abdi Ağa'nın öldüğünü düşünerek artık köyün bir ağasının olmadığını dolayısıyla herkesin sürdüğü toprağın ve kullandığı hayvanın kendilerine ait olduğunu söyler. Memed Dikenlidüzü'ndeki beş köyün toprağını köylüye dağıtmaya ve ölene kadar da bu düzeni korumaya karar vermiştir. Beş köyden seçilmiş olan akıl insanlar Memed'le görüşür. Başlangıçta duyduklarına inanamazlar da ardından büyük bir sevinç yaşarlar. Köylerde davullu zurnalı kutlamalar yapılır. Çakırdikeni'ndeki dikenler yakılır. Fakat bir süre sonra Topal Ali gelir. Memed'e kötü haberi verir. Abdi Ağa hayattadır ve şehirdeki bir evde saklanmaktadır. Kısa sürede köylüler de durumdan haberdar olurlar. Memed'e kızarlar ve herkes evine çekilir. Memed öfkeli bir şekilde köyden ayrılır. Abdi Ağa'yı yakın zamanda mutlaka öldürmeye ant içer.

Memed'in Kalaycı'yı Vurması

Kalaycı'nın adamlarından biri olmuş olan Horali, Memed'i bulmak için Değirmenoluk'a gelir. Konuştuğu bütün köylüler ona ya yanlış adres verir ya da Memed'i hiç görmediklerini söylerler. Köylüler sevdikleri eşkiyaları ele vermemektedirler. Horali uzun bir uğraş sonucunda Memed'in yerini bilen birisini bulur. Adam onu Memed'in yanına götürür. Memed ile Cabbar Horali'yi hayli sıcak bir biçimde karşılarlar. Horali onlara Durdu'nun nasıl öldüğünü ve Kalaycı'nın çetesine nasıl katıldığını anlatır. Horali ikiliye Kalaycı'nın onlarla tanışmak istediğini ve onları Kalaycı'ya götüreceğini söyler. Memed ile Cabbar bu durumdan hayli işkillenir. Memed, Kalaycı'nın onu neden öldürmek istediğini öğrenmek ister. Horali'yle birlikte yola çıkılır. Kalaycı'nın mesken edindiği yere gelindiğinde Cabbar ile Memed aralarında konuşmaya başlarlar. Cabbar Memed'e Kalaycı'nın Ali Safa Bey'in adamı olduğunu ve Ali Safa Bey'le Abdi Ağa'nın iş ortağı olduklarını anlatır. Böylece Memed bütün olup biteni anlamış olur. Memed Kalaycı'nın karşısına çıkar çıkmaz onu vurur. Cabbar da Horali'yi vurur. İki çete arasında akşama kadar sürecek olan bir çatışma başlar.

Vayvay Köylülerinin Memed'i Sahiplenmesi

İnce Memed'in Kalaycı'yı yaraladığı ve iki adamını vurduğu bütün Çukurova'ya yayılır. Ali Safa Bey ve Abdi Ağa onun büyüyen namını duyar ve duydukça korkmaya başlarlar. Memed'le en çok Vayvay Köyü ilgilenir. Yıllarca Kalaycı'dan çekmiş oldukları zulümden kurtuldukları için çok sevinirler. Koca Osman köylüden toplamış olduğu bir miktar parayı Memed'e götürmeye karar verir. Durmuş Ali'nin evini bulur ve orada geceler. Koca Osman Dursun Ali'yle birlikte, Çiçeklidesi'nin yamaçlarını mesken edinmiş olan Memed'in yanına varır. Koca Osman Memed'e köylünün hediyesi olan çıkını verir. Çıkının içi para doludur. Memed Koca Osman'a Kalaycı'nın öldüğünü söyler. Aldığı yaradan sonra iyileşememiştir. Koca Osman aldığı haber karşısında sevinçten çılgına döner. Derhal köye dönüp müjdeli haberi vermek için yola çıkar. Memed'in çetesine bir ozan olan Sefil Ali de dahil olmuştur. Memed Hatçe'yi görmeyi kafasına koymuştur. Diğerleri onu bu niyetinden ne kadar vazgeçirmeye çalışmış olsalar da başarılı olamazlar. Memed Cabbar'dan eski bir elbise ister. Hatçe'yi görmeye gidecektir.

Abdi Ağa'nın Köşeye Sıkışması

Koca Osman köye varmış ve herkes Kalaycı'nın öldüğünü haber almıştır. Koca Osman Abdi Ağa'yı görmek ve ona nispet yapmak için kahvehaneye gider. Ona gülümseyerek "merhaba" der ve cevap beklemeden atına binip Vayvay Köyü'ne doğru yol alır. Abdi Ağa onun bu tavrından şüphelenerek arzuhalciye gider. Çukurova'da isyan çıktığına ve her dağın eşkiya çeteleriyle dolduğuna yönelik bir dilekçe yazdırmak ister. Arzuhalci bunu yapamayacağını, semtin itibarını yitireceğini ve Ali Safa Bey'in bu işe çok kızacağını söyler. Abdi Ağa başka bir arzuhalciye gitmeye karar verir.

Memed'in Hatçe'yi Ziyaret Etmesi

Memed giymiş olduğu çocuk kıyafetleriyle birkaç gün yol yürüyerek hapisaneyeye varır. Jandarmalara kimliğini belli etmeden Hatçe'yle görüşmeyi başarır. İkisinin de nutukları tutulduğu için konuşamazlar. Hatçe koğuşa döndüğünde çok mutlu olur. Cezaevinden çıkan Memed geri dönmeden önce kebağcıda bir şeyler yemek ister. Kebağcıya oturduğunda karşısında Topal Ali'yi görür. Topal Ali onun atsız gelmiş olduğunu fark eder ve ihtiyacı olursa dışarıdaki atını kullanabileceğini ona söyler. Memed Hatçe'nin durumunu öğrenmek ister. Bundan dolayı Topal Ali'yi onunla konuşması için gönderir. Uzun süredir af çıkacağına dair dedikodular dolanmaktadır. Lakin Hatçe'yle İraz ağır cezaya çarptırıldıkları için Kozan Hapishanesi'ne sevk olacaklardır. Memed'in gözleri ışıkla dolar ve Topal Ali'yle birlikte kebağcıdan ayrılır. Memed nakil sırasında jandarmaların önünü kesecek ve Hatçe'yi kurtaracaktır.

Memed'in Hatçe'yi Kaçırması

Memed, Çiçeklidesi'nin yamaçlarında mesken edinmiş olan arkadaşlarının yanına döner. Memed gayet mutludur ve Hatçe'yi nasıl kurtaracağına dair planını anlatır. Memed'in çevresindeki herkes onun söylediklerine hayret eder. Cabbar gündüz vakitlerinde Çukurova'nın düzlüğünde jandarmalara pusu atılması fikrine karşı çıkar. Memed'e bu işte yer almayacağını, bunun intihar olduğunu söyler. İki arkadaş günlerce konuşmaz. Bir sabah Memed Topal Ali'yi uyandırıp yola koyulacağını söyler. Topal Ali de ona refakat edeceğini söyler. Yalnız o çatışmayacak sadece ona yolculuk sırasında eşlik edecektir. Memed ile Cabbar hiç konuşmadan ayrılırlar. Topal Ali Memed'i cezaevi konvoyunun geçeceği yere getirir. Memed bir çalıllığın arkasına siper kazıyıp günlerce orada Hatçe'yi bekler. Birkaç gün sonra beklenen araç görülür. Memed aracı mermi yağmuruna tutar. Birkaç jandarma yaralanır ve Memed onlara arkadaşlarını alıp gitmelerini, kadınları bırakmalarını söyler. Korkudan donakalmış olan İraz'la Hatçe kendilerine geldiklerinde Memed'e doğru koşmaya başlarlar. Memed onları bir ata bindirir ve kendisi de bir ata binip hızla uzaklaşırlar. Topal Ali onlara Çiçeklidesi'nde geceleyip ertesi gün dağa çıkmalarını söyler. Memed Topal Ali'nin dediklerini harfiyen yapar. Memed ve kaçırıldığı kadınlar bir köy evinde gecelerler.

Memed'in Sıkı Takibe Alınması

Abdi Ağa gittiği her yerde Memed'den bahsedildiğini duyar. Memed'den artık iyice korkmaktadır. Ondan başka hiçbir şey düşünemez haldedir. Ali Safa Bey onu huzuruna çağırır. Ali Safa Bey de Memed'den korkmaya başlamıştır. Vayvay köylüleri artık kendisinden korkmamaktadır. Memed sayesinde köylüler toprak meselesi üzerine kafa yormaya başlamışlardır. Ali Safa Bey Memed'in bulunması ve öldürülmesi için Kara İbrahim'i kiralamıştır. Asım Çavuş elli adamla birlikte Memed'in peşindedir. Asım Çavuş ve Kara İbrahim Çiçekderesi dağına kuşatmıştır. Bir köylü Memed'in yanına gelip onu durumdan haberdar etmiştir. Memed etrafını saran jandarmalar ve eşkiyalarla bir gün boyunca çatışır. Gece vakitlerinde bir grubu dağın eteklerine kadar kovalar. Ardından Hatçe'yi ve Iraz'ı alıp Alidağı'ndaki bir eve götürmeye karar verir. Onları orada kimsenin bulamayacağını düşünür.

Kaçakların Alidağı'na Sığınması

Memed Alidağı'nın tepesindeki mağaraya Hatçe'yle Iraz'ı yerleştirir. Kadınlar yeni evlerini çok severler. Memed evin ihtiyaçlarını almak için Değirmenoluk'a gelir. İlk önce Hürü Ana'yla konuşup köyün durumunu öğrenir. Köy jandarmalarla doludur. Memed kimseye belli etmeden Topal Ali'nin yeni evine gelir. Topal Ali Memed'in konumuyla ilgili jandarmalara yanlış adres verip onları gönderir. Ardından Memed'le konuşur. Onun ihtiyacı olan her şeyi verip onu gönderir. Alidağı'na sığınmış olan Memed'i aylarca aramış olan Asım Çavuş ve Kara İbrahim çetesi ondan hiçbir haber alamamaktadırlar. Kış mevsiminin yarısı geçmiş ve Memed'den hiçbir haber alınamamaktadır. Abdi Ağa Ankara'ya iftiralarla dolu dilekçeler yazmaya devam eder. Herkesin sabrı iyice tükenmiştir.

Alidağı'nda Yaşam Mücadelesi

Kış mevsimi epey ağır geçmesine rağmen Memed ve diğer kaçaklar Topal Ali'nin yardımlarıyla saklandıkları mağarada hayatta kalmayı başarırlar. Aylarca Alidağı'nda aranmış olmalarına rağmen ne eşkiyalar ne de jandarmalar onları hiçbir yerde bulamazlar. Çeşitli yöntemlerle kendilerini gizlemeyi başarmışlardır. Memed'in mağaradan ayrılışının üzerinden bir hafta geçmiş ve henüz geri dönmemiştir. Hatçe onun için hayli endişelenir. Iraz mağaradan çıkıp Memed'e bakmaya yeltendiği anda Memed çıkagelir. Memed yaralanmıştır. Kerimoğlu'nu görmeye gitmiş olan Memed Kara İbrahim'in adamlarıyla çatışmaya girmiş ve yaralanmıştır. Aynı zamanda Asım Çavuş'la da çatışmaya girmiş, Memed onu vurmak için defalarca fırsat yakalamış olsa da çavuşu vurmamıştır. Bunu anlayan Asım Çavuş adamlarıyla birlikte geri çekilmiş ve Memed mağaraya dönmeyi başarmıştır. Mağaradan bir an önce ayrılmaları gerekmektedir. Memed bir hafta dinlendikten sonra iyileşir.

Köylülerin Başkaldırışı

Çukurova'ya bahar gelmiş ve ırgatlar ilk hasatlarını yapmışlardır. Demiroluk köylülerinden Hürü, ürünün az çıkmasından ve Abdi Ağa'ya olan kininden dolayı bütün diğer köylüleri mahsulü paylaşmamaları konusunda örgütler. Bütün köylüler hasattan elde edilmiş olan mahsulü Abdi Ağa'yla paylaşmamak konusunda anlaşır. Bunu duyan Abdi Ağa yetkili bütün kurumlarla iletişime geçer. Jandarma komutanı durumu öğrenince çok sinirlenir ve köylüler baskı altına alınır. Fakat Demiroluklular kararlıdır ve geri adım atmazlar.

Alidağı'nın Kuşatılması ve Kaçakların Kurtuluşu

Uzun süredir mağarada kapana kısılmış bir şekilde yaşayan kaçaklar ne yapacaklarını bilmemektedirler. Aldıkları bir habere göre Asım Çavuş, Topal Ali'yi Memed'i yakalaması için yanına almıştır. Memed onun iz sürmeye ne kadar meraklı olduğunu bildiği için yakalanmaktan korkmaktadır. Alidağı'nda iz bulmuş olan askerler Topal Ali'yi de getirip iz sürmesini isterler. Fakat o karda iz süremeyeceğini söyleyip paçayı kurtarmaya çalışır. Bunun üzerine Asım Çavuş ve adamları iz süremeye devam ederler. Arkasından bıraktığı izleri kapatmayı başaramamış olan Memed'in saklandığı mağara bulunur. Memed ve jandarmalar arasında saatlerce süren bir çatışma başlar. Memed omuzundan yaralanır ve Hatçe doğum yapmak üzeredir. Oğlunun doğduğunu gören Memed bu şekilde kaçamayacağını anlar ve teslim olduğunu söyler. Asım Çavuş onu kontrol etmek için mağaraya iner. Asım Çavuş Hatçe'nin yeni doğum yapmış olduğunu görünce Memed'e ve diğerlerine acır. Mağaradan ayrılırken ardından birkaç fişek bırakır ve Memed'den ateş etmesini ister. Memed ateş etmeye devam eder ve Asım Çavuş havanın bozacağını söyleyerek askerleri oradan uzaklaştırır. Memed'in öldüğü haberi bütün köylere anında ulaşır. Bu habere en çok Abdi Ağa sevinir. Abdi Ağa kendisine başkaldırmış olan köylülerden nasıl intikam alacağını düşünür. Demiroluk'a döndüğünde Asım Çavuş ve askerlerin dağdan indiği görülür. Memed Asım Çavuş'un elinden kurtulmayı başarmıştır. Havanın düzelmesiyle birlikte yeniden peşine düşüleceği söylenir. Bunun üzerine Abdi Ağa gerisingeri kasabaya geri döner. Bir arzuhalciye uğrayıp dilekçe yazdırır ve dilekçenin İsmet Paşa'ya gönderilmesini ister.

Hatçe'nin Ölmesi ve Abdi Ağa'nın Öldürülmesi Memed'in Asım Çavuş'la girdiği çatışmadan sağ kurtulması üzerine Ali Safa Bey ve Abdi Ağa, Ankara'daki tanıdıklarıyla konuşurlar. Dağdaki eşkiyalara bir çözüm bulunması istenir. Ankara'daki yetkililer Kaymakamı eşkiyalar konusunda sıkıştırır ve Memed'i yakalaması için Yüzbaşı Faruk görevlendirilir. Yüzbaşı Faruk'a görev verildiğinden beri Memed'le defalarca çatışmaya girilmiş ve Memed bir şekilde canlı kurtulmayı başarmıştır. Kerimoğlu'ndan çok yardım almıştır. Alayar'da dinlendiği bir sırada Yüzbaşı Faruk ve jandarmalar onu yeniden kuşatır. Girilen çatışmada Hatçe vurularak hayatını kaybeder. İraz Memed'in oğlunu alarak Urfa'ya gitmeyi önerir. Memed onun bu teklifini kabul eder. Memed çatışmadan sağ kurtulur ve aylarca etrafta görünmez. Devlet dağdaki eşkiyalar için af çıkarmıştır. Vayvay köylüleri Memed için tarla satın almış ve ona ev yapmışlardır. Memed ilk olarak Demiroluk'a gelir. Hürü onu teslim olacağı için affedemez ve annesiyle Hatçe'nin kemiklerinin sızlayacağını söyler. Memed'e oldukça ağır sözler söyler. Memed atına bindikten sonra Topal Ali'ye kendisini takip etmesini söyler. Memed ile Topal Ali bir kayalıkta dinlenirler. Memed ona Abdi Ağa'nın nerede saklandığını ve nasıl içeri girebileceğini sorar. Topal Ali Memed'e ne yapması gerektiğini teker teker anlatır. Memed Abdi Ağa'nın evine gizlice girer. Onu uykusundan uyandırır ve tüfeğiyle göğüsüne üç kurşun sıkır. Abdi Ağa ölmüştür. Ardından Demiroluk'a geri dönen Memed Hürü Ana'nın karşısına çıkar ve isteğini yerini getirdiğini söyleyip Alidağı'na doğru doludizgin atını sürer. Memed'den bir daha kimse haber alamaz. Demiroluk'ta her hasat dönemi, Memed'i anmak için Çakırdikenliği yakılır ve oyunlar oynanır.

Temalar

Gelenek Kurgusal anlatıda rol oynayan köylü toplumu, geleneklerine, göreneklerine ve törelerine hayli bağlıdır. Bir ailenin başına kötü bir şey geldiğinde ailenin üyelerinden biri genel olarak bütün köyü ayağa kaldırır ve her köylü feryat eden kişinin başına toplanır. Şehir hayatından uzak olan insanlar sahip oldukları hakların bilincinde değildir ve geleneksel yöntemlerle sorunlarına çözüm bulmaya çalışırlar. Bir köylünün derdi ya da maruz kaldığı adaletsizlik diğer köylülerin arasında dedikodu konusu olur. İnsanların adalet algısı genel olarak intikam almak üzerine kuruludur. Değirmenoluk köylüleri geliştirmekte olan dünyada olup bitenlerden habersizdir ve eski usullere bağlı kalarak hayatlarını idame ettirirler. Anlatıda Çukurova'da yaşayan köylülerin yaşam biçimleri üzerinde epey durulur.

Ataerkillik Değirmenoluk köyünde yaşayan halkın toplumsal yapısı erkek egemen nitelikler taşımaktadır. Anlatıda yer alan kadınların oynamış olduğu roller ikinci planda kalmaktadır. Kendilerinin ya da başkalarının kaderlerini tahin etme gücüne sahip değillerdir. Değirmenoluklu kadınlar genel olarak sindirilmiş, baskı altına alınmış ve ezilmiştir. Erkeklerin kadınların üzerindeki hakimiyeti oldukça fazladır. Kadınların namuslarını koruları gerekir, erkeğinin bütün isteklerini sorgusuz yerine getirmekle görevlilerdir ve içinde yaşadığı toplumda ikinci sınıf vatandaş konumundadırlar. Memed'in hayata geçirmiş olduğu eylemlerin cezasını genel olarak annesi Döne ve sevgilisi Hatçe çeker. Köyde yaşayan diğer kadınlar da erkeklerinin gölgeleri altında kalmaktadırlar.

İntikam İnce Memed I adlı yapıtta karşımıza çıkan en baskın tema; intikam alma arzudur. On bir yaşındaki Memed, ağasının zulmüne ve ağır çalışma koşullarına katlanamayınca evi terk edip Süleyman'ın yanına sığınır. Memed'i bulup annesinin yanına geri getiren Abdi Ağa ondan intikam almak için ekinden verilen hisselerini düşürür. Abdi Ağa kendisine itaatsizlik eden her köylüyü ya döver ya da daha kötü bir şekilde intikamını alır. On sekiz yaşına gelmiş olan Memed, sevgilisi Hatçe'yle kaçar. Abdi Ağa yeğeninin nişanlısının Memed'le kaçtığını öğrenince onların peşine düşer. Topal Ali sayesinde Memed ile Hatçe'nin izlerini bulan Abdi Ağa sevgilileri yakalar. Memed belindeki silahı çekip Abdi Ağa'yı ve yeğenini vurur. Abdi Ağa ciddi yaralar almış olmasına rağmen sağ kurtulur ve ardından Memed'in annesi Döne'yi döverek öldürür. Hatçe'yi de köylülere yalancı şahitlik yaptırarak hapse attırır. Annesinin öldürüldüğünü ve Hatçe'nin hapse atıldığını öğrenen Memed, Abdi Ağa'yı bulup onu öldürerek intikamını alır.

Entrika Dikenlidüzü'ndeki beş köyün ağası olan Abdi Ağa, devletin çeşitli kurumlarında görev yapan yüksek kıdemli memurlarla işbirliği halindedir. Elindeki gücü korumak için zenginliğini onlarla paylaşır ve onların her sorunuyla ilgilenmeye çalışır. Ağanın yeğeni Memed tarafından öldürüldükten sonra Abdi Ağa yalancı şahitleri ayarlar. Soruşturmayı yürüten savcıya ve jandarma komutanına çeşitli hediyeler sunarak onları kendi tarafına çeker. Devlet memurlarına rüşvet yediren Abdi Ağa bu sayede köyünde saltanat hayatı yaşar. Köylülere yapmış olduğu haksızlıkların bedelini ödemediği için kurtulmayı başarır. Devlet tarafından hiçbir şekilde soruşturulmayacağını bilen Abdi Ağa bundan güç alarak kendini her durumda haklı görür ve istediği her şeyi yapmaya hakkı olduğunu düşünür. Ali Safa Bey de

devletin çeşitli kurumlarında önemli görevler yapan tanıdıkları ve beslediği eşkıyalar sayesinde zenginliğine zenginlik katar. "Abdi Ağanın eli kolu uzun. Hükümet var arkasında..." "Hükümet de var, Kaymakam da, Müdür de var. Karakol Onbaşı da var." "Her gün Müdür iner evine".

Aşk Memed ile Hatçe, küçüklüklerinden itibaren birbirlerini sevmektedirler ve herkes onların evleneceğini, birbirlerine kara sevdayla bağlı olduklarını bilmektedirler. Döne diğer köylülere Hatçe'den bahsederken ona sürekli olarak "gelinim" diye hitap eder. On sekizli yaşlara gelindiğinde Hatçe, Abdi Ağa'nın yeğeniyle nişanlanır. Bu durumu öğrenen Memed onu kaçıtır ve kasabaya götürmek ister. Fakat Abdi Ağa ve adamları onları yakalar ve Hatçe köye geri götürülür. Veli'yi öldürmekle suçlanan Hatçe hapse atılır. Hapisteki her gününü Memed'i düşünerek geçirir. Zira Memed de dağa çıkmasından itibaren Hatçe'yi düşünmektedir. Memed bir gün Hatçe'yi jandarmaların elinden kurtarıp dağa çıkarır ve kışı orda geçirirler. Fakat ikilinin peşini bırakmayan jandarmalar onları köşeye sıkıştırır. Hatçe çatışma sırasında doğum yapar. Doğan çocuk gayet sağlıklıdır fakat daha sonra gerçekleşen bir çatışmada Hatçe, kendisine isabet eden bir kurşunla ölür. Hatçe aşkı için büyük bedeller ödemiştir.

Arkadaşlık Hatçe'yi kaçırdığı sırada kısıvrak yakalanan Memed, belindeki silahı çekerek Veli'yi öldürür. Memed bunun üzerine dağa çıkar ve Durdu'nun çetesine katılır. Çetenin üyesi olan Cabbar ve Recep Çavuş'la sıkı bir dostluk kurar. Durdu'nun eşkıyalık anlayışına ve insanları aşağılamasına katlanamayan Memed ona başkaldırdığında Cabbar ve Recep Çavuş onun yanında yer alırlar. Memed, Cabbar ve Recep Çavuş üçlüsü yeni bir çete kurarlar. Sürekli birlikte dirler ve her şeyi birlikte yaparlar. Çeşitli tehlikelere karşı birbirlerini korurlar ve birbirleri için ölmeye hazır dırlar. Bunun haricinde hapse düşmüş olan Hatçe İraz'la tanışır. İkili arasında adeta anne-kız ilişkisi gelişir.

İçgözlem On sekiz yaşına gelmiş olan Memed hayatında ilk defa köyden dışarı çıkarak kasabaya gider. Orada Mustafa'yla birlikte bir gece kalır. Kasabada hiç ağanın olmadığını ve dünyanın içinde yaşamış olduğu köyden çok büyük olduğunu fark eden Memed içsel bir aydınlanma yaşar. Döne'yi ve Hatçe'yi kasabaya getirerek yeni bir hayata başlamak ister. Yıllarca yaşamış olduğu zulmün hiç adil olmadığını farkına varır. Kendi hayatını, köyünü ve dünyayı sorgulamaya başlar.

Açgözlülük/Tok gözlülük Eserdeki temel anlatı, açgözlü olan ağayla tokgözlü olan bir eşkıyanın çatışması üzerine kuruludur. Abdi Ağa, kendi çıkarları için başkalarına her türlü kötülüğü yapabilecek, onları istismar edip sömürebilecek ve bütün kanunları çiğneyebilecek bir karakterdir. Oldukça gururlu, kendini beğenmiş ve mağrur bir tiptedir. İnce Memed ise kendisi için oldukça basit şeyler isteyen, kimsenin malında ya da mülkünde gözü olmayan, haksıza karşı mücadeleye edip haklıyı korumaya çalışan bir tiptedir. Kendi namını büyütmek için başka insanları ezmekten çekinmemiş olan Abdi Ağa herkes tarafından nefret edilir. Fakat İnce Memed, daima haklıyı savunduğu ve vicdan sahibi bir kişilik olduğu için halkın sevgilisi olur.

Kayıp İnce Memed, Abdi Ağa'yla girmiş olduğu savaşta annesi Döne'yi ve çocuğunun annesi olan Hatçe'yi kaybeder. Hayatta en çok değer verdiği insanları kaybetmiş olan İnce Memed'in dünyası başına yıkılır. Annesinin ve Hatçe'nin ölümü üzerine Abdi Ağa'yı öldürür. Hatçe'yi hapisten kurtarıp dağa kaçırmayı başarır fakat girilen bir çatışmada yeni doğum yapmış olan Hatçe vurularak öldürülür. Onun ölümünden dolayı kendisini suçlayan Memed kendisini affedemez.

Kişi İncelemesi

İnce Memed (Başkaldıran)

Karakter Anlatının başkahramanı küçük yaşta babasını kaybetmiş ve dul annesiyle birlikte Değirmenoluk Köyü'nde yaşamaktadır. Abdi Ağa'nın tarlalarını ekip biçerek geçimlerini sağlarlar fakat Memed, ağanın zulmünden bir türlü kurtulamaz. Çakırdikenli tarlalarda çalışan ve Abdi Ağa'dan sürekli dayak yiyen Memed'in en çok istediği şey sevgilisi Hatçe'yle birlikte köyü terk etmektir. Hatçe'nin Abdi Ağa'nın yeğeniyle nişanlandığını öğrenen Memed sevgilisini kasabaya kaçırmak ister. Fakat izleri takip edilip yakalanınca Abdi Ağa'yı ve yeğenini vurur. Hapse girmek istemeyen Memed, Süleyman aracılığıyla Deli Durdu'nun çetesine katılır. Fakat Deli Durdu'nun da zulmüne katlanamayan Memed Cabbar'la birlikte ondan ayrılır ve kendi çetesini kurar. Memed Abdi Ağa'dan Hatçe'nin ve annesinin intikamını almak için yanıp tutuşur. Kişilik özellikleri açısından İnce Memed; duyarlı, bilinçli, cesur, vicdanlı, paylaşımcı, yardımsever, tokgözlü, güdümlü, maceracı, canlı, dostane, nazik, güvenilir, sorumlu, ciddi, planlı, dikkatli, kararlı ve umutlu bir karakterdir.

Etkinlikler Değirmenoluk'ta ırgatlık yaparak hayatını kazanan Memed, Abdi Ağa'ya bağlıdır. Ağır çalışma koşullarından ve ağanın eziyetlerinden bıkmış olan başkahraman Değirmenoluk'tan kaçıp Kesme Köyü'nde yaşayan Süleyman'ın yanında çalışmaya başlar. Fakat Memed, anne hasreti çektiği için Değirmenolukluların kendisini bulmasına izin verir ve Abdi Ağa onu Süleyman'dan alarak annesi Döne'ye teslim eder. Memed'in kaçmış olmasını affetmemiş olan Abdi Ağa, her hasat döneminde onlara vermiş olduğu ekin payını azaltır ve anneye oğluna devamlı işkence eder. Memed, ihtiyacı olan gıdayı alamadığı için on sekiz yaşına incecik bir vücutla girer. Köylüsü olan Hatçe'yle çocukluklarından beri sevişmektedirler ve Abdi Ağa bir gün yeğenine Hatçe'yi ister. Hatçe'nin ailesi Abdi Ağa'dan korktuğu için kızlarını onun yeğenine verirler. Bunun haberini alan Memed Hatçe'yle kasabaya kaçmaya karar verir. Hatçe'yle Memed kaçış sırasında Abdi Ağa ve adamlarına yakalanır. Memed, ağa ve yeğenini vurarak ortalıktan kaybolur. Abdi Ağa şans eseri hayatta kalmış fakat yeğeni ölmüştür. Abdi Ağa kendisine edilmiş olan hakareti affetmeyip yalancı tanıklar ayarlayarak Hatçe'yi hapse attırır. Döne'yi ise döverek öldürür. Memed Deli Durdu'nun çetesine katılır ve ondan eşkıyalığı öğrenir. Girilen birçok çatışmada göstermiş olduğu özveri sayesinde hem çetenin hem de yerli halkın saygısını kazanır. Kerimoğlu'nu soymaya yeltenen Durdu'ya Memed karşı çıkar ve iki arkadaşıyla birlikte çeteden ayrılır. Annesine ve Hatçe'ye olanları merak eden Memed Değirmenoluk'a döner. Onların başına gelenleri öğrendiğinde Topal Ali aracılığıyla Abdi Ağa'nın saklandığı yeri bulur. Onun saklandığı evi yakmak isterken yanlışlıkla bütün köyü ateşe verirler. Memed ve Cabbar bir süre Abdi Ağa'nın öldüğünü düşünerek köye geri dönerler ve ağanın topraklarını köylüye dağıtırlar. Fakat Abdi Ağa'nın yangından sağ kurtulduğu öğrenilir. Ardından Memed Hatçe'yi hapisneden kurtarmak ister. Hatçe başka bir hapishaneye sevk edilirken sevk aracı Memed tarafından pusuya düşürülür ve Hatçe kurtarılır. Memed onu Alıdağı'nın doruğundaki bir mağaraya saklar. Ali Safa Bey ve Abdi Ağa'nın kiraladığı birçok çete Memed'in peşindedir. Memed bazı çete liderlerini öldürmeyi başarır. Bazılarından kaçmakla yetinir. Memed'in yakalanması için, Ankara özel olarak, Yüzbaşı Faruk'u görevlendirir. Yüzbaşı Faruk Memed'i Alayar'da sıkıştırır. Çatışma sırasında Hatçe vurularak yaşamını yitirir. İraz, Hatçe ile Memed'in oğlunu Urfa'ya götürür. Memed çatışmadan sağ kurtulur. Birkaç ay sonra af çıkar ve Memed düze iner. Hürü Ana onun eşkıyalığı bırakmış olmasını sindiremez ve onu korkaklıkla suçlar. Annesinin, Hatçe'nin ve bütün köylünün intikamını alması gerektiğini söyler. Bunun üzerine Memed yine Topal Ali aracılığıyla Abdi Ağa'nın saklandığı yeri bulur. Bu sefer onu öldürmeyi başarır. Memed atıyla birlikte Alıdağı'na doğru doludizgin ilerler. Bir daha ondan kimse haber alamaz.

Etkileşim Anlatının başkahramanı olan Memed, okura iletilmesi istenen çoğu iletinin taşıyıcısıdır. Eserdeki ana anlatı tamamen onun etrafında gelişir. Anlatı aracılığıyla yansıtılmak istenen dünya görüşünün temsilcisi konumundadır.

ÖRNEK ANILAR

Yılgın On bir yaşında olan Memed, ağası tarafından uğramış olduğu haksızlıklardan ve ağır çalışma koşullarından dolayı yılmıştır: "İşte onun köyüne gidiyorum. Dursun bana dedi ki... Bizim köyde, dedi, çocukları dövmezler. Çocukları çifte salmazlar. Bizim köyün tarlalarında, dedi, çakırdiken bitmez. Ben, oraya gidiyorum işte".

Talihsiz Memed'in bütün hayatı drama ve trajediyle doludur: "Süleyman içini çekerek: "Bak şu çocuğa neler etmiş keçi sakallı Abdi! Yürek parçalanır haline çocuğun. Babasını tanırdım. Mazlum, kendi halinde bir adamdı. Bak şu çocuğun haline! Canından usanmış da kendisini dağlara, kurdun kuşun arasına atıvermiş!... Bak hele!".

Endişeli Memed, özellikle sevdiklerinin ne durumda olduklarını sürekli merak eder. Onlar için endişelenir: "Anacığım... Vay anacığım! Ekinlerini kim biçer ola şimdi? Gavur Abdi Ağa! Anacığın! Ekinlerimiz kuruyup dökülecek. Ekinleri kim biçiyor şimdi anacığın? Ben olmayınca anacığım?".

Bilinçli On sekiz yaşına basan Memed, hayatında ilk defa köyünden kasabaya inmiştir. Burada görmüş olduğu şeyler düşünsel açıdan onu bir hayli etkiler: "Düşünüyordu artık. Dünya kafasında büyümüşü. Dünyanın genişliğini düşünüyordu. Değirmenoluk köyü bir nokta gibi kalmıştı gözünde. O kocaman Abdi Ağa, karınca gibi kalmıştı gözünde. Belki de ilk olarak doğru dürüst düşünüyordu. Aşk ile şevk ile düşünüyordu. Kin duyuyordu artık. Kendi gözünde kendisi büyümüşü. Kendini de insan saymaya başladı. Yatakta bir taraftan bir tarafa dönerken söylendi. "Abdi Ağa da insan, biz de...".

Cesur Abdi Ağa'yı ve onun yeğenini öldürmüş olan Memed, bunu yaparken gözünü bile kırpmamıştır: "Memed, sıcak çorba tasını eline alınca, yıllar önce aynı ocağın, aynı köşesinde gene

böyle üşürken çorba içişini anımsadı. O zaman yalnızdı. O zaman korkuyordu. Her şeyden korkuyordu. Orman üstüne üstüne geliyordu. Korkuyordu. Şimdi cesur. Karar vermiş. Dünyası yırtılmış, geniş. Hür olmanın tadını tadıyor. Yaptığından hiç de pişman değil”.

Vicdanlı Kazayla Aktozlu Köyü'nün yanmasına neden olmuş olan Memed, derin bir pişmanlık duyar: “Memed: “Yandı mola o gavur? O azılı? Onu düşünüyorum. Bir de Aktozlu köyünün fıkarasına kadirlik oldu. Ne yapayım, diye düşünüyorum”.

Paylaşımçı “Varacağım Dikenlidüzüne. Beş köyün yaşlılarını toplayacağım başıma. Diyeceğim ki, Abdi Ağa yok artık. Elinizdeki öküzler sizindir. Ortakçılık, mortakçılık yok. Tarlalar da sizindir. Ekin ekebildiğiniz kadar. Ben dağda oldukça, bu böyle sürüp gidecek. Vurolursam başınızın çaresine bakarsınız. Sonra köylüyü başıma toplayıp, çakırdikenliği yaktıracağım. Çakırdikenliği yakmadan kimse çift koşmayacak”.

Abdi Ağa (Zalim – Sömürücü)

Karakter Dikenlidüzü'nde bulunan beş köyün ağası Abdi Ağa, hayli zalim ve sömürücü bir tiptedir. Köylüleri ölesiyeye çalıştırıp onlara neredeyse hiçbir şey vermeyen, insanlara zulmeden, köylülere kul gözüyle bakan ve devletin önemli makamlarında çalışan memurlarla işbirliği yapan olumsuz bir karakterdir. Köylüleri her açıdan sömürür ve istismar eder. Bunların başında da İnce Memed gelir. İnce Memed'in babasını öldürmüş ve kendisini de öldürmekten beter etmiş olan Abdi Ağa herkes tarafından nefret edilir. Yeğeninini öldürülmesi üzerine köylülere yalan ifadeler verdirip Hatçe'yi hapse attırır. Döne'ye de fırsat buldukça işkence eder. Anlatıda başkarakterin baş düşmanı olarak rol oynar. Memed'in yakalanması için Ankara'ya iftira dolu dilekçeler yazar ve Ali Safa Bey gibi rantçı zenginlerle işbirliği yapar. Kişilik özellikleri olarak Abdi Ağa; duyarsız, bilinçsiz, vicdansız, kaba, sömürücü, sorumsuz, bencil, hasmane, cimri, güvenilmez, düzenbaz, korkak, kızgın, takıntılı ve nefret edilen bir karakterdir.

Etkinlikler Dikenlidüzü'nde bulunan beş köyün ağası Abdi, ırgatlarının hasat etmiş olduğu mahsulün üçde ikisini alır. Tarlalarında çalışan ve köyünde yaşayan yerli halka hiç acımaz ve çeşitli haksızlıklarla onları iliklerine kadar sömürür. Devlet memurları, siyasi çevreler ve ağalarla işbirliği yaparak çeşitli düzenbazlıklarla bütün sorunlarını çözüme kavuşturur ve zenginliğine zenginlik katar. Abdi Ağa'nın en çok eziyet ettiği kişiler Memed ile Döne'dir. Köyü terk etmiş olan Memed'i Değirmenoluk'a geri getirir ve normalde üçde iki oranında pay ettiği mahsulü ceza olarak dörtte üçe çıkarır. Memed on sekiz yaşına geldiğinde Abdi Ağa, Memed'in sevgilisi olan Hatçe'yle yeğenini nişanlar. Yeğeninini nişanlısının Memed'le kaçtığını öğrenince onların peşine düşer. Memed'i yakalamayı başarır fakat Memed onu ve yeğenini vurarak ortadan kaybolur. Abdi Ağa ağır bir şekilde yaralanmış olmasına rağmen kurtulmayı başarır. Fakat yeğeni Veli hayatını kaybetmiştir. Abdi Ağa Memed'i cezalandırmak için yalancı şahitler ayalayıp Hatçe'yi hapse attırır. Annesi Döne'yi de döverek öldürür. Eşkıya olmuş olan Memed'in namı her geçen gün artar. Memed'le ilgili almış olduğu haberlerden dolayı kendi canından endişelenen Abdi Ağa köyü terk eder ve Aktozlu Köyü'ndeki Muhtar Hüseyin'in evine sığınır. Memed ve arkadaşları onun saklandığı evi bulup ateşe verirler. Fakat Abdi Ağa Muhtar Hüseyin'in eşlerinden biri sayesinde yangından kurtulmayı başarır. Ali Safa Bey'den yardım ister. Abdi Ağa Memed'in faaliyetleriyle ilgili haber aldıkça Ankara'ya, Çukurova'ya asker gönderilmesi için, dilekçeler yazar. Her geçen gün kendi hayatından daha fazla endişe duymaya başlar. Memed'i öldürtmek için bulunduğu her girişim başarısızlıkla sonuçlanır. Abdi Ağa eli kolu bağlı bir şekilde onun ölüm haberini bekler. Memed onun köydeki topraklarını köylüye dağıtır. Memed'i öldürmesi için kiralananmış olan çeteler başarısız olunca Abdi Ağa'yla Ali Safa Bey, Ankara'daki tanıdıklarıyla görüşürler ve eşkıyalar için bir çözüm bulunmasını isterler. Ankara'dan Memed'i yakalaması için özel olarak Yüzbaşı Faruk görevlendirilir. Ancak o da Memed'i yakalamayı başaramaz. Aylar sonra dağdaki eşkıyalar için devlet af çıkarır. Memed düze iner. Topal Ali'yi peşine takan Memed Abdi Ağa'nın yerini bulur ve onu öldürmeyi başarır.

Etkileşim Anlatıdaki başkahramanın başdüşmanı olan Abdi Ağa, temsil ettiği bütün niteliklerle Memed'in antitezi olma özelliği taşır. Abdi Ağa adaletsizliğin, zulmün ve sömürünün simgesi konumundadır. Anlatı iki karşıt gücün çarpışması üzerine kuruludur ve Abdi Ağa, anlatıda oldukça önemli bir rol oynar.

ÖRNEK ANILAR

Zorba Abdi Ağa, istediklerini elde etmek için insanlara her türlü kötülüğü yapabilmektedir: “Bak sana deyim Süleyman Emmi, babam öleli var ya, elimizde nemiz var, nemiz yoksa hepiciğini almış Abdi Ağa. Anam bir laf söylese döve döve öldürür. Beni de tutar kolumdan yere çakar. Beni birinde iki gün ağaca bağladı. Bıraktı gitti yazının ortasında. Yaa, orada, ağaca iki gün sarılı kaldım da anam geldi açtı. Anam olmasaydı beni kurtlar parçalardı orada”.

Kindar Abdi Ağa kendisine başkaldıran kişilerden acımasızca intikam alır: “Dörtte üçü bize, birisi de Döneye.” Döne Ağanın üzengisine sarıldı: “Etme Ağam! Acımızdan ölüruk bu kış. Etme. Eyleme. Tabanlarını öpeyim Ağam!” Ağa: “Hiç sızlanma Döne!” dedi. “Hakkını veriyorum.” “Benim hakkım üçte birdir,” dedi Döne sızlanarak Ağa, attan Döneye doğru eğildi. Gözlerinin içine bakarak sordu: “Çifti kim sürdü Döne?” Döne: “Ben sürdüm Ağam.” “Bizim yaşamlar sana yardım ettiler mi?” “Etiler Ağam!”.

Nefret Edilen Abdi Ağa'nın zulmünden ve düzenbazlığından bıkmış olan halk, ondan nefret eder: “Keçi sakallı, gavur dinli Abdinin köyünden öyle mi? Duyduk ki gavur Abdi de ağa olmuş. Duyduk ki köylüleri kul gibi çalıştırır, hepsini aç kormuş. Kış gelince acından ölmüş millet. Diyorlar ki Abdinin izni olmayınca kimse evlenemez, kimse köyden dışarı bile çıkamazmış. Diyorlar ki Abdi köylerde, sopayla döve döve adam öldürmüştü. Beş köyün hükümeti, padişahı Abdi imiş. Astığı astık, kestigi kestik... Vay bre keçi sakallı Abdi! Abdi ağa olmuş hal!”.

Tehditkar Memed'le Hatçe'nin birbirlerini sevdiğini öğrenen Abdi Ağa, Memed'i çağırıp onu tehdit eder: “Bana bak Memed!” dedi. “Bu köyde yaşamak, ekmek yemek istiyorsan benim dediğimden ayrılma. Sen çocuksun. Sen bilmezsin. Sen beni bilmezsin. Ben adamın ocağına incir dikerim. Duydun mu ekmeksiz, nankör? Ben adamın ocağına incir dikerim”.

Düzenbaz Yeğenini vurmuş olan Memed'i cezalandırmak isteyen Abdi Ağa, olayın yaşandığı gün yanında bulunan kişilerin nasıl ifade vereceklerini anlatır: “Abdi Ağa, dışarı bağırdı: “Çocuklar, biriniz buraya gelsin.” içeriye büyük oğlu girdi. “O silahı getir oğlum,” dedi. Oğlan odadaki, duvara oyulu bir dolaptan yepyeni bir tabanca çıkardı babasına verdi. Abdi Ağa elindeki tabancayı yanındakilere uzattı: “Teker teker bakın,” dedi. “Kızın elinden aldığınız bu tabanca mı? Veliyi vuran tabanca bu tabanca mı? İyi bakın...”.

Manipülatör “Elinizi alın da vicdanınızın üstüne koyun köylülerim, kardaşlarım... Bir karış çocuk öldürmeye kalksın beni... Beş tane koca köyün ağasını... Sahibini... Bir kız için. Ben ölseydim sizin haliniz neye varırdı? Bir düşünün hele! Bir düşünün benim yokluğumu... Bir kız bana gelin olacakken, gitsin bir baldırı çıplakla kaçsın. Bu hangi kitapta yazar? Elinizi iyice vicdanınıza koyun... Vicdanın karışmadığı işte iş yoktur. Hayır gelmez. İlle de vicdan...”.

Hatçe (Aşık – Cefakar)

Karakter Değirmenoluk'ta yaşayan genç kız, küçük yaşlarından itibaren Memed'i tanımaktadır. Memed'in annesi Döne ona çorap örmek gibi birçok iş öğretmiş ve köydeki herkese ondan bahsederken “gelinim” diye hitap etmiştir. Hatçe'yle Memed çocukluklarından itibaren sevgililerdir. Bu durumu bütün köylüler de bilmektedir. Abdi Ağa yeğeni olan Veli'ye Hatçe'yi ister. Hatçe'nin ailesi korktuklarından dolayı onların evliliğini kabul eder. Bunun üzerine Memed Hatçe'yi kaçıır. Abdi Ağa ve adamlarıyla girilen çatışmada Veli ölür. Olayın yaşandığı gün Abdi Ağa'nın yanında olan kişiler yalan ifade verip Hatçe'yi hapse atırırlar. Daha sonra Memed tarafından kurtarılsa da yeni doğum yapmış olan Hatçe girilen bir çatışmada vurularak ölür. Hatçe'nin Memed'e karşı beslemiş olduğu sevgi oldukça samimi ve romantiktir. Ona kavuşmak için birçok eziyete katlanır ve cefa çeker. Kişilik özellikleri olarak Hatçe; duyarlı, tokgözlü, dostane, yardımsever, nazik, cömert, güvenilir, sadık, hoşgörülü, saf, sevilen, aşık, endişeli/sakin, cesur/ürkek, mutlu/mutsuz ve iyimser/karamsar bir karakterdir.

Etkinlikler Değirmenoluk'un yerlilerinden olan Hatçe, küçük yaşlarından itibaren Memed'le sevişmeye başlamıştır. Memed'in annesi Döne'den çorap örmek gibi çeşitli işler öğrenmiş ve Döne Hatçe'den bahsederken ona “gelinim” diye hitap etmiştir. Hatçe Memed'i bir gün bile görmemiş olsa ağlar, üzülür ve onun için endişelenir. Oldukça narin bir kişilik tabiatı vardır. Hatçe on sekiz yaşına geldiğinde Abdi Ağa'nın yeğeniyle nişanlandırılır. Memed'den başka kimseyle birlikte olmak istemeyen Hatçe, Memed'le birlikte kasabaya kaçmak için yola çıkar. Fakat Abdi Ağa ve adamları kaçakları

kasabaya varmadan kuşatır. Memed belinden çektiği tabancasıyla Abdi Ağa'yı ve yeğenini vurur. Memed, Hatçe'yi orada bırakmak zorunda kalıp, onu daha sonra almaya geleceğini söyleyerek ortadan kaybolur. Köye dönen Hatçe aradan geçen kısa bir süre sonra savcı tarafından sorgulanır. Ardından olaya tanık olmuş kişilerin de ifadeleri alınır ve herkes Hatçe'nin aleyhinde ifade verir. Hatçe hem sorgu sırasında hem de dava sırasında masum olduğunu iddia etmiş olsa da delil yetersizliğinden dolayı hapse atılır. Hatçe kendisinden ziyade Memed ve ailesi için endişelenir. Birkaç ay sonra Iraz cezaevine yerleştirilir. Iraz'la Hatçe ana-kız ilişkisi yaşamaya başlar. Hatçe'nin annesi zaman zaman hapishaneyi ziyaret edip Memed'le ilgili almış olduğu haberleri Hatçe'ye iletir. Hatçe ile Iraz Memed için çorap örüp satar. Memed'in hapse düşmesi durumunda paraya ihtiyacı olacağını düşünerek birikim yaparlar. Memed çocuk kıyafetleri giyerek cezaevine gelir ve Hatçe'yi ziyaret eder. Hatçe'nin başka bi hapishaneye sevk edileceğini öğrenen Memed, sevk aracının geçeceği yola pusu kurar. Hatçe ile Iraz'ı kurtarıp Alıdağı'ndaki bir mağaraya yerleştirir. Aylar sonra Asım Çavuş, Memed'in Alıdağı'nda saklanmış olduğu mağarayı bulur. Çatışma sırasında Hatçe doğum yapar ve Memed teslim olmak ister. Fakat Asım Çavuş onu bu halde yakalamayı kendisine yediremez ve askerleriyle birlikte geri çekilir. Ankara'dan özel olarak görevlendirilmiş Yüzbaşı Faruk, Memed'in peşine düşer. Memed'le Yüzbaşı Faruk'un Alayar'da girmiş oldukları çatışma sonucunda Hatçe vurularak hayatını kaybeder. Memed ile Hatçe'nin oğlunu alan Iraz, onu Urfa'ya götürür.

Etkileşim Anlatıdaki aşk temasının bütün içeriğini Memed ile Hatçe'nin ilişkisi oluşturur. Hatçe sevdiği adam olan Memed için ağır bedeller öder. Cefakar, vefalı ve sadık bir karakter olarak romantizmin en önemli temsilcisidir. Anlatının en önemli karakterlerinden bir tanesidir.

ÖRNEK ANILAR

Aşık Hatçe Memed'i her şeyden çok sevmektedir. Onu görmediği her gün cehennem azabı gibidir: "Memed elini uzattı, usulcana: "Hatçe," dedi. Hatçe: "Can," dedi. "Yolunu, yolunu çok gözledim. Gözlerim yollarda kaldı".

Ürkek Hatçe, Memed'i kaybetmekten ve başlarına bir şey gelmesinden tedirgin olur: Hatçe: "Ben korkuyorum. Abdiden korkuyorum. Yeğeni hep bizde. Anamla hep fiskos... Bir gün önce...".

Vefalı "Her gece ne yapar yapar buluşurlardı. Buluşmazlarsa ne onun gözüne uyku girerdi, ne onun... Hatçenin anası tarafından yakalandıkları da oldu. Hatçeye işkence yaptı anası. Çaresiz. Geceleri elini ayağını bağladı. Kapıya kilit üstüne kilit vurdu. Çaresiz. Hatçe her engele bir çare buldu. Hatçe Memede muhabbet çorapları dokuyor, mendilleri işliyordu. Üstüne türküler çıkarmıştı. Aşkını, hasretini, kıskançlığını renk renk nakışlara, ses ses türkülere dökmüştü. Bu türküler hala Toroslarda söylenir. Çorapları gören ürperirdi. Türküleri duyan, söyleyen hala ürperir, içinden bir şey başlar yeşil yeşil, taze yeşermeye...".

Cefakar Hatçe, sevdiği adama kavuşmak için büyük bedeller öder: "Hatçe mahpusaneye götürülüyordu. Hiç kendinde değildi. Ne olacağını, ne yapacaklarını bir türlü bilemiyordu. Yürürken ayakları birbirine dolanıyordu. Bu onun, köyünden uzaklara gitmek için ikinci çıkışıdır. Birincisinde yanında dayanağı, sevdiği vardı. O zaman nereye gideceğini, ne yapacağını biliyordu. O zaman sıcak bir tarla, bir ev hayalinin peşinde koşuyorlardı. Şimdi ise yüreğinde bir korku, bir umutsuzluk var. Bu adamların kendisine ne yapacaklarını düşünüyor. Köyden ayrılırken anası bile gelmemişti kendisini uğurlamaya..."